

Osakeopas

PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN

OSAKEOPAS

2 LUKIJALLE	3	8 YRITYKSET	
3 OSAKKEENOMISTAJAKSI	4	SIJOITUSKOHTENA	22
4 OSAKEKAUPPA	6	8.1 Säästöt investoinneiksi	22
4.1 Tarvitset välittäjää	6	8.2 Osakepääoma, riskipääoma	23
4.2 Arvo-osuustili	6	8.3 Helsingin Pörssi	24
4.3 Toimeksianto	6	8.4 Listaamattomat yhtiöt	25
4.4 Kauppa pörssissä	7	9 LISTAUTUMISET	
4.5 Täsmäytyspäivä	7	JA OSAKEANNIT	27
5 OSAKKAAN SAAMA TUOTTO	9	9.1 Listautuminen	27
5.1 Osinko	9	9.2 Ensimmäiset ja jälkimarkkinat	27
5.2 Osingonmaksu	9	9.3 Osakeanti	27
5.3 Arvonnousu	9	9.4 Uusmerkintä, merkintäoikeusanti	27
5.4 Omien osakkeiden osto	10	9.5 Rahastoanti	28
5.5 Kaupankäyntikulut	10	9.6 Suunnattu anti, osakemyynti	28
5.6 Osakkeiden verotus	11	9.7 Ylimerkintä	28
5.7 Osinkotulojen verotus	11	9.8 Uudet osakkeet	28
5.8 Luovutusvoittojen verotus	11	9.9 Sarjoilla on eroa	29
6 RISKEIHIN VARAUTUMINEN	13	9.10 Osakesäästöohjelma	29
6.1 Osakkeen hinta	13	10 OMISTAJAN OIKEUDET	31
6.2 Riskilisiä ja korot	13	10.1 Osakkaan oikeudet	31
6.3 Riskejä voi pienentää hajauttamalla	14	10.2 Osakeyhtiön yleiset periaatteet	31
7 SIJOITUSSTRATEGIA	16	10.3 Osakkeenomistajan päätösvalta	31
7.1 Tavoitteet	16	10.4 Taloudelliset oikeudet	31
7.2 Ajoitus	16	10.5 Pörssikaupankäyntiin liittyvät oikeudet	32
7.3 Sijoitussuunnitelma	16	11 MISTÄ TIETOA?	33
7.4 Kasvu- ja arvo-osakkeet	17	12 OSAKESÄÄSTÄJÄN	
7.5 Arvosijoittaja vs. kasvuhakuinen sijoittaja	18	MUISTILISTA	35
7.6 Sykliset ja vakaat osakkeet	19	13 SIJOITUSSUUNNITELMA-	
7.7 Tilinpäätös, vuosikertomus ja osavuositarkastukset	19	POHJA	38
7.8 Mitä tunnusluvut kertovat?	20	14 SANASTO	40

2 LUKIJALLE

Suomessa on lähes 800 000 yksityishenkilöä, jotka omistavat pörssiyhtiöiden osakkeita. Vuoden 2016 lopussa kotimaisilla kotitalouksilla oli yhteensä 85 miljardia euroa pankkitileillä, 36 miljardia euroa pörssiosakkeissa ja 22 miljardia euroa sijoitusrahastoissa.

Tyypillinen osakesäästäjä omistaa kolmen yhtiön osakkeita ja saa osinkotuottoja 500 euroa vuodessa. Pörssiosakkeisiin sijoittaminen on tapa hoitaa omaa taloutta, varautua tulevaisuuteen ja pyrkiä vaurastumaan.

Osakeopas antaa perustietoja osakkeista ja osakesäästämisestä. Opas sopii sekä asioihin vasta perehtyvälle säästäjälle että kokeneemmalle osakesijoittajalle.

Oppaassa kerrotaan osakesijoittamiseen liittyvistä tuotoista ja riskeistä. Yleensä tuotto ja riski kulkevat käsi kädessä. Suurempaan tuotto-odotukseen liittyvät myös suuremmat riskit. Hajauttaminen on ainoa tapa alentaa riskiä alentamatta tuotto-odotusta. Oppaassa käsitellään myös sijoitusstrategiaa. Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Lisäksi perehdytään mm. osakekaupankäyntiin, listautumisiin ja osakeanteihin sekä omistajan oikeuksiin.

Osakeoppaan viimeisimmät päivitykset on tehnyt Pörssisäätiön talousosaamisiasiantuntija **Joonatan Naukkarinen**. Pörssisäätiö kiittää kaikkia Osakeoppaan teossa vuosien varrella auttaneita asiantuntijoita.

Moni osakesijoittaja etsii sijoitusvinkkejä. Tämä opas ei sisällä niitä. Opas sisältää kuitenkin monta hyvää neuvoa. Keskeiset ohjeet on koottu oppaan loppuun osakesäästäjän muistilistaksi. Tätä listaa voi suositella pitkäjänteiselle, riskejä karttavalle osakesäästäjälle säästösuunnitelman teon avuksi.

Toivotan mukavia lukuhetkiä Osakeoppaan parissa.

Helsingissä 15.5.2017

Sari Lounasmeri

Toimitusjohtaja

Pörssisäätiö

Oppaan julkaisija Suomen Pörssisäätiö edistää osakesäästämistä ja arvopaperimarkkinoiden kehitystä. Pörssisäätiö on voittoa tavoittelematon säätiö, joka rahoittaa toimintansa omistamansa Pörssitalon vuokratuloilla.

3 OSAKKEENOMISTAJAKSI

Osakkeet ovat sijoituskohteita, joilla haetaan tuottoa sijoitetulle pääomalle. Samalla sijoittajasta tulee osakkeiden kohteena olevan yhtiön omistaja, sillä osakkeet ovat lähtöisin osakeyhtiön osakepääomasta ja ovat siten omistus-osuuksia yhtiöstä. Omistajuus tuo sijoittajalle oikeuksia kuten oikeuden osinkoon eli osakkeelle maksettuun tuottoon sekä oikeuden osallistua päätöksenteon yhtiökokouksessa.

Osakesijoittamisen aloittaminen, kuten kaikki muukin säästäminen ja sijoittaminen, edellyttää oman talouden hallintaa. Ensin menojen tulee olla tuloja pienemmät ja rahaa olla säästössä ”pahan päivän varalle”. Tämän jälkeen tilille kertyvän rahan sijoittamista kannattaa harkita. Etenkin korkojen ollessa matalalla suuren rahamäärän pitäminen pankkitilillä ei ole kannattavaa. Osakesäästäminen on helppoa eikä vaadi suurta alkupääomaa. Osakkeet ovat likvidejä sijoituksia eli niistä saa tarvittaessa rahat nopeasti käteen.

Osakesijoitukset ovat houkuttelevia, koska onnistuessaan ne tarjoavat parhaan tuoton. Osakkeet ovat tuottavin sijoituskohteita pitkällä tähtäimellä tuottaen noin viisi prosenttiyksikköä paremmin kuin lähes riskittömät korkosijoitukset. Pitkän ajan kuluessa osakkeiden arvo nousee ja suurin osa yhtiöistä jakaa vuosittain osinkoa osakkeenomistajilleen. Lyhyen tähtäimen sijoituksena osakkeet voivat kuitenkin sisältää riskejä, sillä suhdannevaihtelut voivat olla suuria. Riskiä voi vähentää noudattamalla vanhaa hyvää periaatetta: ”ei kaikkia munia samaan koriin” eli hajauttamalla. Hyvin hajautetun pitkäaikaisen osakesalkun tuotoksi voi odottaa 5-10 prosenttia.

Tärkein lähtökohta sijoituspäätöksen tekoon on oma taloudellinen tilanne. Pohdi aluksi millainen on taloudellinen tilanteesi, millaisia rahoja olet sijoittamassa ja mitä varten säästät. Onko sinulla tietoa yhtiöistä ja osakemarkkinoista yleensä ja jos ei ole, oletko halukas hankkimaan sitä?

Osakesijoittamisessa on varauduttava siihen, että sijoituksen arvo voi paitsi nousta myös laskea. Mitä pidempään osakkeet omistaa, sen todennäköisempää on, että niiden arvo nousee. Osakkeita ostaessa on mahdotonta tietää, millaisen tuoton saa. Vaikka viime vuosien kurssimuutokset ovat olleet hyvin suuria molempiin suuntiin, kurssikehitys voi olla myös pitkään tasaista.

Osakesijoittajana onnistuminen on todennäköisempää, jos sijoittaja voi pitää osakkeet pitkään ja valita suotuisan myyntiajankohdan. Jos rahat tarvitsee lyhyen ajan kuluttua, eikä suotuisaa myyntiajankohtaa voi odottaa, saattaa sijoittaja joutua myymään osakkeet tappiolla.

Riskinottokykyyn vaikuttaa siis sijoitusaika. Lisäksi riskinottomahdollisuuksiin vaikuttaa muu taloudellinen tilanne, kuten onko sijoitettava summa varaa menettää osittain tai kokonaan ja mitä muuta omaisuutta sijoittajalla on. Monet pankit tekevät sijoitusprofiilikartoituksia tukeakseen asiakkaan sijoituspäätöstä.

- Osakkeet ovat omistusosuuksia niiden kohteena olevasta yhtiöstä ja tuovat sijoittajalle oikeuden osinkoon sekä osallistumisoikeuden yhtiökokoukseen
- Osakesijoittaminen edellyttää säästämistä ja siten oman talouden hallintaa; säästöjä syntyy, kun menot ovat tuloja pienemmät
- Sijoittamisen lisäksi on hyvä pitää sopivaa puskuria pankkitilillä pahan päivän varalle
- Osakkeet ovat historiallisesti olleet pitkällä aikavälillä tuottavin sijoituskohteita
- Osakkeet ovat riskisijoitus, mikä tarkoittaa sitä, että kurssikehitys voi olla voimakasta suuntaan jos toiseen
- Riskit ovat pienemmät, kun sijoitusaika on pitkä ja muistaa hajauttaa
- Ennen osakesijoittamisen aloittamista sijoittajan on hyvä tehdä sijoitussuunnitelma

4 OSAKEKAUPPA

4.1 Tarvitset välittäjää

Pörssikaupassa tarvitset välittäjän, joita ovat tavalliset pankit, verkkopankit ja pankkiiriliikkeet. Näiden sijoituspalveluyritysten edustajat, meklarit, tekevät sijoittajien kaupat pörssissä. Ennen ensimmäistä kauppaasi sinun pitää avata osakkeita varten arvo-osuustili valitsemassasi paikassa ja tehdä sopimus, jos aiot tehdä kaupat sähköisesti.

4.2 Arvo-osuustili

Osakkeenomistajalla on oltava henkilökohtainen arvo-osuustili eli tili, jossa arvopapereita säilytetään sähköisessä muodossa. Arvo-osuustilin voi avata missä tahansa arvo-osuustilejä pitävässä pankissa, pankkiiriliikkeessä tai Arvopaperikeskuksessa. Kaikki osakeomistukset voidaan kirjata samalle tilille tai tilejä voi olla useitakin.

Monet pörssivälittäjät perivät maksuja arvo-osuustilin avaamisesta ja pidosta. Sijoittajan kannattaakin vertailla arvo-osuustilien pidosta aiheutuvia kuluja eri toimijoiden välillä, sillä kaikki kulut ovat pois sijoittajan mahdollisista tuotoista. Arvopaperikeskuksen peruspalvelut, mukaan lukien arvo-osuustilin avaaminen, ovat yksityishenkilöille ilmaisia. Kaupankäynnistä tulee kuitenkin kustannuksia.

4.3 Toimeksianto

Osto- ja myyntitoimeksiannon voit antaa joko käydessäsi sijoitusasioita hoitavassa pankissa tai verkkopalvelussa. Toimeksiannot on selvästi edullisempaa tehdä verkon kautta kuin asioidessa pankin konttorissa. Toimeksiannossa nimeät yhtiöt ja määrittelet, miten paljon osakkeita haluat ostaa tai myydä. Toimeksiantoon kannattaa asettaa rajahinta, jolla kaupan saa tehdä. Näin sijoittaja välttyy siltä, että maksaa osakkeista enemmän kuin mitä on valmis maksamaan. Jos taas haluaa ostaa osakkeet nopeasti hintaan mihin hyvänsä, voi valita päivän hinnan.

Arvo-osuusjärjestelmässä yhtiön osakkeet rekisteröidään uuden omistajan nimiin heti, kun osakekauppa on selvitetty ja maksettu. Kahden pankkipäivän kuluttua siitä, kun kaupat on tehty, ostamasi osakkeet rekisteröidään nimiisi ja maksu lähtee tililtäsi tai jos myyt, saat suorituksen tilillesi. Osakeomistukset kirjataan arvo-osuustilille, josta omistajat saavat tiliotteen.

Pörssi tarjoaa ostajille ja myyjille puolueettoman kauppapaikan. Kaupat sujuvat nopeasti, kun ostajien ja myyjien toimeksiannot kootaan yhteen järjestelmään. Kauppa on pääosin julkista ja kaikki osapuolet saavat tiedon hinnoista ja kauppohenkilöiden määristä sekä välittäjistä. Kun kauppa on tehty, arvopa-

perikeskus varmistaa, että myyjä saa rahat ja ostaja osakkeet. Suomessa toimiva Arvopaperikeskus on Euroclear Finland.

Arvopaperikaupassa kaupankäyntipaikan ja arvopaperikeskuksen välissä on nykyään keskusvastapuoli (CCP). Keskusvastapuoli asettuu myyjäksi ostajalle ja ostajaksi myyjälle ja kantaa siten riskin vastapuolien kyvystä toteuttaa velvoitteensa, kuten toimittaa rahaa tai arvopapereita.

4.4 Kauppa pörssissä

Meklarit antavat osto- ja myyntitarjouksia tietokonepääteillä omista toimestoistaan pörssien kaupankäyntijärjestelmiin. Verkossa sijoittajien toimeksiannot siirtyvät sähköisesti ensin välittäjälle ja sieltä edelleen pörssiin. Pörssin järjestelmässä ylempi ostotarjous syrjäyttää alemman ja alempi myyntitarjous ylempään. Kauppa syntyy, kun osto- ja myyntitarjoukset ovat yhtä suuret. Toimeksiannot toteutetaan saapumisjärjestyksessä. Helsingin pörssissä kauppaa käydään arkipäivisin kello 10:00 ja 18:30 välisenä aikana (pois lukien mahdolliset poikkeusaukioloajat kuten arkipyhät).

Helsingin pörssiin listattujen yhtiöiden osakevaihdosta 66,8 prosenttia tapahtui Helsingin pörssissä (12/2016). Ulkomaisten kauppapaikkojen osuus Helsingin pörssiin listautuneiden yhtiöiden osakevaihdosta oli 33,2 prosenttia.

4.5 Täsmäytyspäivä

Täsmäytyspäivä on tärkeä tietää, jos ostaa tai myy osakkeita osingonmaksun, yhtiökokouksen tai osakeannin aikoihin. Se ajoittuu eri tilanteissa eri tavoin. Alla kuvataan asiaan liittyvät pääsäännöt, joita useimmat yhtiöt noudattavat

Täsmäytyspäivänä yhtiön omistajaluetteloon merkityllä on oikeudet:

- saada osinko
- osallistua merkintäoikeusantiin
- osallistua yhtiökokoukseen

Yhtiökokouksen täsmäytyspäivä on kahdeksan arkipäivää ennen kokousta. Yhtiökokoukseen voi osallistua vain, jos on ostanut osakkeet yli kaksi pankkipäivää ennen yhtiökokouksen täsmäytyspäivää, koska kaupan selvitys vie kaksi päivää (kauppapäivä plus kaksi selvityspäivää).

Osingonmaksun täsmäytyspäivä on aikaisintaan toisena pankkipäivänä yhtiökokouksen jälkeen. Käytännössä useimmat yhtiöt noudattavat tätä aikataulua.

Osinko-oikeus siirtyy ostajalle, jos hän ostaa osakkeet ennen osingosta päättävää yhtiökokousta tai viimeistään kokouspäivänä. Osingot ovat tilillä nostettavissa yleensä viidentenä päivänä osingon täsmäytyspäivästä. Osakeannin täsmäytyspäivästä päättää yhtiö. Oikeus osakkeiden merkintään siirtyy uudelle omistajalle, jos hän ostaa osakkeet pörssikaupassa viimeistään kaksi päivää ennen osakeannin täsmäytyspäivää.

- Osakesijoittamisen aloittamiseksi tulee olla jonkin pörssivälittäjän asiakas sekä tulee avata arvo-osuustili eli tili, johon omistukset kirjataan
- Ostettaessa osakkeita tulee ilmoittaa yhtiö, jonka osakkeita haluaa ostaa, ostettavien osakkeiden lukumäärä sekä haluaako ostaa rajahintaan vai päivän hintaan, eli hintaan mihin hyvänsä
- Pörssi on puolueeton kauppapaikka, johon kaikki osto- ja myyntitarjoukset kerätään saapumisjärjestyksessä
- Kun osto- ja myyntitoimeksiannot ovat yhtä suuret, ne täsmäytyvät ja kaupat syntyvät
- Kahden pankkipäivän kuluttua kauppohen syntyhetkestä osakkeet kirjataan arvo-osuustilille
- Kaikki kaupat ovat julkisia osakkeiden määrän, hinnan ja välittäjän osalta
- Täsmäytyspäivä on hyvä huomioida osingonmaksun, yhtiökokouksen ja osakeannin aikoihin

5 OSAKKAAN SAAMA TUOTTO

Osakesijoituksen tuotto muodostuu osingoista ja arvonnoususta. Todellista tuottoa laskettaessa on muistettava vähentää kulut ja verot, joita osakkeenomistuksesta aiheutuu. Ostoista ja myynneistä joutuu maksamaan palkkion samoin kuin arvo-osuustilistä, jolle omistukset kirjataan.

5.1 Osinko

Osinko on yhtiön osakkaalleen jakama voitto-osuus. Yhtiöt jakavat voittoa osan osinkoina osakkeenomistajalle ja jättävät yleensä osan yhtiöön. Osakkeenomistajat tekevät päätöksen osingonjaosta ja mahdollisesta osingon suuruudesta yhtiökokouksessa. Useimmat pörssi-yhtiöt maksavat osinkonsa keväällä. Jakamatta jätetyn voiton yhtiö voi käyttää esimerkiksi investointeihin, jotka kasvattavat yhtiön arvoa. Tällöin myös osakkeenomistajan varallisuus karttuu. Osakkeenomistajan näkökulmasta voittojen jättäminen yhtiöön on hyvä ratkaisu silloin, kun yhtiöllä on tuottavampia investointikohteita kuin hänellä itsellään.

5.2 Osingonmaksu

Osingon määrä ilmoitetaan euroissa yhtä osaketta kohden. Osakkeenomistajia kuitenkin kiinnostaa enemmän, millaisen osingon he saavat sijoittamalleen summalle. Pörssilistoilla lehdet julkaisevat usein osinkotuottoprosentin, joka kertoo, minkä suuruinen osinkotuotto on, jos osakkeista maksaa päivän hinnan.

Esimerkki:

Oyj Yritys Abp ilmoittaa, että se maksaa osinkoa 1 euron osaketta kohden. Yrityksen osake maksaa pörssissä 30 euroa, jolloin todellinen osinkotuotto on:

$$\frac{(100 \% \times 1 \text{ euro})}{(30 \text{ euro})} = 3,3 \%$$

Osingon määrästä päätetään yhtiökokouksessa ja osinkojen maksu alkaa pian yhtiökokouksen jälkeen. Yhtiö maksaa osingon suoraan osakkeenomistajan ilmoittamalle tilille.

5.3 Arvonnousu

Sijoittajan kannalta osakkeen arvonnousu eli mahdollinen myyntivoitto on osingon lisäksi toinen mahdollisesti merkittävä tuottoerä. Tosin yhtiön maksuman osingon kehitys vaikuttaa sen arvonnousuun. Sijoittajalle osakkeiden arvonnousu realisoituu kuitenkin vasta, kun osakkeet on myynyt. Vaik-

ka periaatteessa on sama, saako tuoton yhtiöstä osinkona vai arvonnousuna, toiset pitävät tärkeänä vuotuista tuottoa ja toiset taas odottavat mieluummin aikanaan saatavaa arvonnousua.

5.4 Omien osakkeiden osto

Monet yhtiöt ostavat takaisin omia osakkeitaan. Yhtiö ei saa osinkoa omistamistaan osakkeista eikä se saa käyttää niiden äänioikeutta. Useimmiten yhtiö mitätöi ostamansa osakkeet. Takaisinoston seurauksena voi arvioida osingon osaketta kohden nousevan ja osakekohtaisten tunnuslukujen parantuvan, jolloin osakkeiden arvon tulisi nousta. Arvonnoususta sijoittaja hyötyy myydessään osakkeet.

5.5 Kaupankäyntikulut

Osakesijoittamisesta aiheutuu kuluja kaupankäyntimaksuina sekä osakkeiden säilytyksestä. Kaupankäyntikulut ovat välittäjäkohtaisia. Ne ovat usein joko prosentuaalinen osuus osakekaupan kokonaisarvosta tai kiinteä euromääräinen summa.

Esimerkki:

Välittäjä ilmoittaa kaupankäyntikuluiksi 0,20 % kaupan kokonaisarvosta, mutta minimissään 8 € per toimeksianto.

Sijoittaja ostaa osakkeita 1 000 eurolla, jolloin kaupankäyntikulut ovat 8 euroa (0,8 % kaupan arvosta).

Sijoittaja ostaa osakkeita 5 000 eurolla, jolloin kaupankäyntikulut ovat 10 euroa (0,2 % kaupan arvosta).

Sijoittaja ostaa osakkeita 100 eurolla, jolloin kaupankäyntikulut ovat 8 euroa (8 % kaupan arvosta).

Kuten edellä olevasta esimerkistä huomataan, osakkeita ei kannata ostaa kaupankäyntikulujen vuoksi hirveän pienissä erissä. Ensimmäisen esimerkin tapauksessa arvonnousun tulisi olla yli 1,6 % ennen kuin sijoittaja saisi myyntivoittoa. Tätä pienemmillä summilla sijoitettaessa vaadittava arvonnousu olisi luonnollisesti vieläkin suurempi. Kuten kolmas esimerkki osoittaa, niin 100 eurolla sijoitettaessa vaadittaisiin osakkeelta arvonnousua yli 16 % ennen kuin sijoittaja olisi voitolla.

Sijoittajan on hyvä muistaa, että kaikki kulut vaikuttavat sijoituksen lopulliseen tuottoon. Kuten edellisestä esimerkistä huomataan, kaupankäyntikulut näyttelevät merkittävää roolia erityisesti pienten sijoitusten kohdalla. Sijoitettaessa pieniä summia välittäjien vertailu ja kilpailuttaminen on suositeltavaa. Markkinoilla on myös toimijoita, jotka tarjoavat osakesijoittamista edullisesti pienillä summilla. Sopivan pörssivälittäjän valintaan vaikuttaa se, millaisia rahoja on sijoittamassa sekä kuinka aktiivisesti kauppaa aikoo käydä.

Osa pankeista ja pankkiiriliikkeistä perii kaupankäyntikulujen lisäksi palkkion arvo-osuustilin avaamisesta ja pidosta, minkä suuruus riippuu palveluntarjoajasta ja mahdollisista asiakkaiden etuohjelmista. Joillakin palveluntarjoajilla tilinpito on jopa ilmaista.

5.6 Osakkeiden verotus

Verolait ovat Suomessa yksivuotisia ja siksi verotus kannattaa aina tarkistaa kyseisen verovuoden Sijoittajan vero-oppaasta. Tässä oppaassa verotus esitellään vuoden 2017 tilanteen mukaan.

5.7 Osinkotulojen verotus

Pörssiyhtiön osakkeenomistajalle maksamasta osingosta on 15 prosenttia verovapaata ja 85 prosenttia verotettavaa. Pääomatulojen veroprosentti on 30 %, ja yli 30 000 euron pääomatuloista veroprosentti on 34 %. Näin ollen osakkeenomistaja maksaa saamastaan osinkotulosta veroa 25,5 prosenttia ja 30 000 euroa ylittävältä osalta 28,9 prosenttia.

Pörssin ulkopuolisten, listaamattomien yritysten osinkoverotusta koskevat eri säännöt. Listaamattomasta yhtiöstä saatu osinko voidaan verottaa joko ansiotulona tai pääomatulona. Osa osingosta on verotonta.

5.8 Luovutusvoittojen verotus

Osakkeen arvonnoususta verotetaan vasta, kun osakkeet myydään. Myynti- eli luovutusvoitto lasketaan joko vähentämällä myyntihinnasta todelliset kulut (hankintahinta sekä kulut) tai niin sanottu hankintameno-olettama. Vähintään 10 vuotta omistettujen osakkeiden hankintameno-olettama on 40 prosenttia ja lyhyemmän aikaa omistettujen 20 prosenttia myyntihinnasta. Hankintameno-olettamaa varten tarvitsee verotuksessa selvittää vain hankinta-aika. Jos osakkeita on hankittu eri aikoina, verotuksessa lähdeetään siitä, että vanhimmat osakkeet myydään ensiksi. Myyntivoiton verotus

perustuu pääomatuloveroprosenttiin (vuonna 2017: 30 prosenttia ja 34 prosenttia 30 000 euroa ylittävältä osalta).

Myyntivoitosta ilmoitetaan verottajalle erityisellä lomakkeella. Tämä tehdään yleensä samalla, kun täydennetään esitetyt veroilmoitus, jolloin vero tulee maksettavaksi vasta kaupantekoa seuraavan vuoden loppupuolella. Jos on kyseessä iso myyntivoitto, veron voi maksaa täydennysverona jo aikaisemmin. Verotusta varten on säilytettävä osto- ja myyntilaskelmat tai pankkiiriliikkeen lähettämät raportit, joista ilmenevät hankinta- ja myyntiajat sekä -hinnat kuluihin. Tositteita ei lähetetä verottajalle, vaan ne pitää säilyttää itse kuusi vuotta verovuoden päättymisen jälkeen. Verotuksesta kerrotaan enemmän Sijoittajan vero-oppaassa, joka on luettavissa Pörssisäätiön sivuilta: www.porssisaatio.fi.

- Osakesijoittaja voi saada osakkeista tuottoa osinkoina ja arvonnousuna
- Osinko on yhtiön syntyneistä voitoista osakkeenomistajille jakama voitto-osuus
- Arvonnousu realisoituu vasta osakkeita myydessä ollen myynti- ja hankintahinnan erotus
- Osakesijoittamisesta aiheutuu kuluja kaupankäyntikuluina ostettaessa ja myydessä, sekä osakkeiden säilytyksestä
- Tuottoja verotetaan pääomatuloveroasteikkojen mukaisesti: 30 % (0-30 000 €) ja 34 % (30 000 € ->)
- Osingot ovat 85 prosenttisesti veronalaista tuloa, jota verotetaan pääomatulona
- Osakkeita myydessä voidaan todellisten hankintamenojen lisäksi käyttää hankintameno-olettamaa:
yli 10 vuotta 40 % ja alle 10 vuotta 20 % myyntihinnasta

6 RISKEIHIN VARAUTUMINEN

Riski merkitsee osakemarkkinoilla epävarmuutta siitä, mitä osakesijoitus tuottaa, toisaalta tappion uhkaa ja toisaalta suuren tuoton mahdollisuutta. Etukäteen ei tuottoa tiedä. Se selviää vasta, kun osakkeet on myyty. Riskiä on kahdenlaisia: toinen liittyy osakemarkkinoiden yleiseen kehitykseen ja toinen yhtiön menestykseen.

Yhtiön menestykseen liittyvää riskiä kutsutaan yritysrisikiksi. Se tarkoittaa osakkeen hinnan muutoksia, ennen kaikkea laskua huonon tuloksen vuoksi. Yksittäisen yhtiön kurssiin vaikuttavat yleensä kaikki yhtiön kertomat uutiset, jotka muuttavat käsitystä tulevasta kehityksestä ja vaikuttavat tulotosoituksiin. Myös yhtiötä koskevat huhut näkyvät kurssissa.

Yksittäisenkin osakkeen hintaan vaikuttaa merkittävästi myös kurssien yleinen kehityssuunta eli markkinariski. Jos pörssissä vallitsee voimakas laskusuunta, yleensä kaikkien yhtiöiden kurssit laskevat. Nouseva kurssikehitys taas vetää lähes kaikkien yhtiöiden hinnat nousuun.

6.1 Osakkeen hinta

Osakkeiden kurssit vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan. Osto- ja myyntihalukkuuteen taas vaikuttavat monet seikat. Pörssikurssit heijastelevat yhtiöiden tulevien tuottojen odotuksia, koska ostajat pääsevät käsiksi vasta tuleviin osinkoihin ja arvonnousuihin.

Yhtiöiden tuleviin tuottoihin on taas suhdanteilla iso merkitys. Tästä syystä talouselämän suhdannevaihtelut tuntuvat pörssikurssissa jo etukäteen. Usein keskimäärin 6-9 kuukautta ennen nousukautta kurssitaso alkaa nousta ja ennen laskukautta laskea. Sijoittajat tekevät virheitä suhdannekäänteiden arvioinneissa ja siksi kurssit tekevät paljon niin sanottuja korjausliikkeitä.

Lyhyellä tähtämellä pörssikurssit voivat käyttäytyä yllätyksellisesti ja täysin vastoin odotuksia. Joskus on kyse virheellisistä tulkinnoista, joskus taas pörssikurssille ominaisesta liioittelusta. Näiden ylilyöntien korjauksista syntyy kurssien sahausta.

Suuriin hintaheilahteluihin on hyvä varautua myös sellaisten osakkeiden kohdalla, joilla tehdään vähän kauppaa eli ne ovat epälikvidejä.

6.2 Riskilisiä ja korot

Sijoittajat vertailevat kaiken aikaa korkokohteiden ja osakkeiden tuottoja. Osakkeista sijoittajat vaativat suuremman tuoton kuin korkosijoituksista, koska osakesijoituksiin liittyy aina epävarmuus tuotosta, kun taas korko

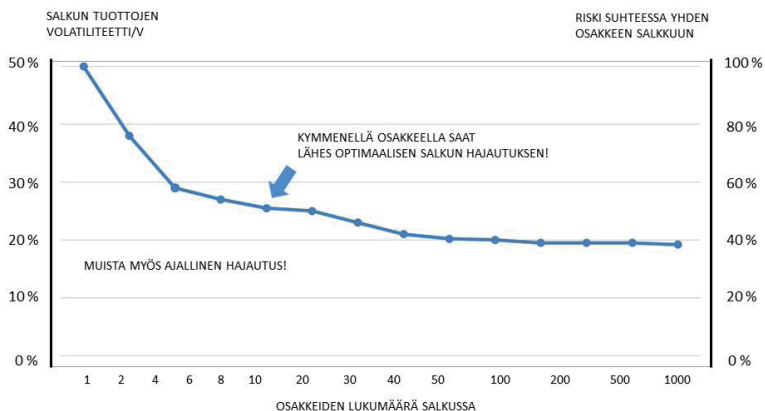
on paremmin ennakoitavissa. Osakkeiden riskilisävaatimus on ollut noin 5 prosenttiyksikköä. Tämä on yksi syy, miksi korkotaso vaikuttaa osakkeiden kurssiin. Toinen syy on, että sijoittajat vaihtavat korkojen noustessa sijoituksiaan osakkeista korkoa tuottaviin kohteisiin. Kun taas korot ovat alhaiset, osakkeiden kilpailukyky korkoa tuottaviin sijoituksiin verrattuna paranee, ja kysyntä kasvaa.

6.3 Riskejä voi pienentää hajauttamalla

Osa ihmisistä karttaa riskejä ja osa pitää niistä. Valtaosa sijoittunee ääripäiden väliin. Riskejä karttavat voivat pienentää osakemarkkinoiden riskejä hajauttamalla. Hajauttaminen perustuu siihen, että eri toimialojen yritysten parhaat ja huonoimmat tulokset sattuvat eri kohtaan suhdannekierrossa. Vastaavasti kun korot nousevat, osakekurssit yleensä laskevat. Onnistumiset joissakin kohteissa tasoittavat epäonnistumisia toisaalla, ja koko sijoituksen tuotto on kohtuullinen.

Yhtiöiden menestykseen liittyvää riskiä voi vähentää ostamalla usean yhtiön osakkeita. Yhtiöt kannattaa valita vielä niin, että ne ovat eri toimialoilta eivätkä ole riippuvaisia toisistaan. Syklisistä yhtiöistä toisten huipputulokset ajoittuvat noususuhdanteen alkuun ja toisten loppuun. Tarpeen tullen hyvin hajautetusta salkusta voi löytyä hyviä myyntikohteita.

Osakesalkun hajautus

Osakesalkun hajautukseksi riittää omistusten jakaminen 5-10 eri yhtiöön, jotka toimivat eri toimialoilla. Kuten edellä olevassa kuvaajassa huomataan, osakesalkun volatilitteetti eli salkun arvonvaihtelu pienenee merkittävästi, kun osakkeiden lukumäärä salkussa on 5 tai enemmän verrattuna yhden osakkeen salkkuun.

Hajautusta voidaan toteuttaa yritys- ja toimialahajautuksen lisäksi myös ajallisesti ja maantieteellisesti. Ajallisella hajauttamisella tarkoitetaan osakkeiden hankkimisen jakamista eri ajankohtiin, jolloin pienennetään riskiä, että hankittaisiin osakkeita vain hintojen ollessa huipussaan. Maantieteellisiin riskeihin voidaan varautua jakamalla sijoitukset yhtiöihin, jotka toimivat maantieteellisesti eri alueilla.

Osakemarkkinoiden aiheuttamiin takaiskuihin voi varautua jakamalla säästöjä eri omaisuuslajeihin. Korkovaihtoehdoista kuten talletuksista ja joukkolainoista kerrotaan Pörssisäätiön Sijoittajan korko-oppaassa.

- Osakesijoittamiseen sisältyy kahdenlaisia riskejä: yritys- ja markkinariskejä
- Yritysriskillä tarkoitetaan riskejä liittyen yrityksen taloudelliseen menestykseen
- Markkinariskillä tarkoitetaan puolestaan osakekurssien yleistä kehityssuuntaa
- Osakkeiden hinnat määräytyvät markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, mihin vaikuttaa odotukset tulevaisuuden tuotoista
- Osakekurssien kehitys ennakoii tulevia talouden suhdanteita jopa 6-9 kuukautta etukäteen
- Riskejä voidaan hallita hajauttamalla
- Yrityshajautus: osakesijoitusten jakaminen useisiin eri yhtiöihin
- Toimialahajautus: osakesijoitusten jakaminen eri toimialoilla toimiviin yhtiöihin, joiden menestys ei ole sidoksissa toisiinsa
- Ajallinen hajautus: osakkeiden hankinnan jakaminen eri ajankohtiin
- Maantieteellinen hajautus: osakesijoitusten jakaminen yrityksiin, jotka toimivat maantieteellisesti eri alueilla
- Osakesijoittamiseen liittyviä riskejä voidaan hallita jakamalla sijoitukset eri omaisuuslajeihin

7 SIJOITUSSTRATEGIA

7.1 Tavoitteet

Osakesäästämisellä voi olla monenlaisia tavoitteita, jotka vaikuttavat sijoittamiseen. Yksi säästää pahan päivän varalle, toisella taas on selkeä tavoite ja kolmannen päämääränä on yleensä vain rikastua. Jotkut haluavat hoitaa aktiivisesti osakesalkkuaan, toiset taas pitävät parempana ”osta ja pidä” -politiikkaa. Molemmilla voi päästä hyvin tuloksiin. Sijoitustyylit ovat aina yksilöllisiä eikä yhtä ainoaa hyvää tapaa ole. Valinnat riippuvat myös kiinnostuksesta ja osaamisesta. Viisasta on myös sijoittaa vain kohteisiin, jotka ymmärtää.

Aloittelevan osakesäästäjän kannattaa uhrata aluksi aikaa sijoitussuunnitelman tekoon, ettei hänelle tule paniikkireaktioita kurssien laskiessa eikä jokainen kohu-uutinen tai vihjeenantaja horjuta hyviä päätöksiä pitkäaikaisesta omistamisesta.

7.2 Ajoitus

Osakesäästäminen olisi helppoa, jos osaisi noudattaa neuvoa: osta halvalla ja myy kalliilla. Sen varaan ei kuitenkaan pidä laskea, että onnistuu ostamaan pohjahintaan ja myymään huippukurssiin. Se onnistuu ammattilaisiltakin vain harvoin. Kannattaa myös tehdä itselleen selväksi, ettei eiliseen kurssiin voi tehdä kauppaa, ei siis pidä jäädä odottamaan uutta pohjaa tai huippua, kun kaupanteko on mielessä. Osakkeita on viisasta ostaa useissa erissä, jolloin välttää riskin, että ostaa vain huippukurssiin. Toisaalta pitkäaikaisessa sijoittamisessa ”oikean” ostoajankohdan merkitys vähenee. Osakesäästämisen aloittamista ei näin ollen kannata turhaan lykätä.

Amerikkalaiset havainnot kertovat, että 30 vuoden sijoituksen tuotto oli keskimäärin 11,7 % vuodessa, kun ostot oli ajoitettu aina vuoden edullimpiin kursseihin. Vastaavan sijoituksen tuotto oli 10,6 %, kun ostot olivat sattuneet kalleimpiin kursseihin.

Osakesijoituksilla haetaan lisätuottoa ja korkosijoituksilla taas turvaa. Mitä pitempi sijoitusaika on, sitä suuremman osan voi laittaa osakkeisiin ja vastaavasti, kun sijoitusaika on lyhyt, on turvallista nostaa korkosijoitusten osuutta. Korkosijoittamisesta kerrotaan enemmän Pörssisäätiön Sijoittajan korko-oppaassa.

7.3 Sijoitussuunnitelma

Jokaisen sijoittajan olisi hyvä tehdä sijoitussuunnitelma. Suunnitelman voi tehdä silloin kun harkitsee sijoittamista ensimmäistä kertaa tai jos sijoittajalla sellaista ei vielä ole, suunnitelman voi tehdä nyt. Suunnitelmaa kannattaa välillä tarkistaa. Elämäntilanteen muuttuessa myös säästömahdollisuudet ja -tarpeet

saattavat muuttua, esimerkiksi kun perhe kasvaa, tulotaso muuttuu, lainat tulevat maksetuksi tai siirtyä eläkkeelle.

Sijoitussuunnitelmapohja löytyy tämän oppaan viimeisestä kappaleesta sivulta 38.

Sijoitussuunnitelmaa tehdessään kannattaa

pohtia seuraavia asioita:

- Mitä omaisuutta minulla on ja mikä omaisuuteni arvo on?
- Kuinka paljon minulla on velkaa?
- Kuinka suuret ovat kuukausittaiset tuloni? Entä menot?
- Kuinka paljon tuloistani voisi kuukausittain jäädä säästöön?
- Miten voisin muuttaa kulutustottumuksiani, että säästöön jäisi enemmän?
- Mitä tavoitteen sijoittamisella?
- Millaisen osuuden kokonaisvarallisuudestani haluan sijoittaa osakkeisiin? Miten muu omaisuus vaikuttaa riskinottomahdollisuuksiin?
- Mikä on sijoittamiseni aikahorisontti eli tarvitsenko sijoittamiani rahoja viiden vuoden päästä, eläkepäivinä vai säästänkö lapsille tai lastenlapsille?
- Kuinka suuri vaikutus sijoituksilla on päivittäiseen talouteeni eli miten paljon voin menettää ilman, että menetys aiheuttaa vaikeuksia?
- Pitääkö varautua äkillisiin käteisen tarpeisiin?
- Kuinka jaan sijoitukseni eri omaisuusluokkiin?
- Kuinka olen hajauttanut osakesalkkuni?
- Millaisia tuottotavoitteita osakesäästämiselläni on: hyvät osingot, paras mahdollinen tuotto, vähän parempi tuotto kuin talletustilillä vai jotakin siltä väliltä?
- Kestääkö kanttini, jos sijoitus on välillä tappiolla?
- Olenko valmis menettämään osan sijoittamastani pääomasta?

7.4 Kasvu- ja arvo-osakkeet

Sijoittajat luokittelevat osakkeita mm. kasvu- ja arvo-osakkeisiin. Jako on luonnollisesti yksinkertaistus, mutta useat kokevat sen silti mielekkääksi.

Kasvuyhtiöiden liikevaihto kasvaa nopeasti. Niiden kurssit vaihtelevat kovasti ja nousut ja laskut saattavat olla jyrkkiä eli kurssit ovat volatiileja. Nopeasti kasvavat yhtiöt maksavat usein keskimääräistä pienempiä osinkoja tai eivät maksa lainkaan, koska ne tarvitsevat voittonsa yhtiön investointeihin. Toisaalta niiden kurssien nousuodotukset ovat usein suuret. Kasvuyhtiöihin sijoittava hakee siis tuottoa ennen kaikkea arvonnousun kautta.

Arvo-osakkeet käyttäytyvät kasvuosakkeita vakaammin. Arvo-osakkeiden kurssit eivät nouse yhtä lailla kuin kasvuosakkeiden, mutta toisaalta ne pitävät paremmin pintansa laskuissa. Ne ovat myös hyviä osingonmaksajia. Öljy-, sähkö- ja rahoitusalan sekä niin sanotun perinteisen teollisuuden, kuten metsä- ja metalliyhtiöiden osakkeet kuuluvat usein tähän luokkaan. Arvosijoittaja hakee tuottoa hyvien osinkojen kautta.

Arvo-osakkeiden markkina-arvo on lähellä tasearvoa eli P/B-luku on lähellä yhtä ja enintään 2. Arvo-osakkeiden hinnan suhde osakekohtaiseen tulokseen eli P/E-luku on alempi kuin markkinoilla keskimäärin eli markkintilanne vaikuttaa lukemaan. Näin ollen tätä kirjoitettaessa P/E:n tulisi olla alle 18. Katso tunnuslukujen selitykset tämän luvun lopusta.

Kasvuosakkeiden pörssikurssit heijastavat usein hyvin pitkän ajan tuotto-odotuksia. Tämä näkyy muun muassa niin, että osakkeen P/E-luku on korkea, usein kaksinumeroinen. Lisäksi kasvuyhtiön markkina-arvo on moninkertainen verrattuna yhtiön tasearvoon.

7.5 Arvosijoittaja vs. kasvuhakuinen sijoittaja

Osakkeiden jaosta arvo- ja kasvuosakkeisiin voidaan johtaa kaksi yksinkertaistettua sijoitusstrategiaa. Arvosijoittaja suosii vakaita arvoyhtiöitä, kun taas korkeampaa riskiä, mutta myös suurempaa tuottoa haluava sijoittaja valitsee salkkuunsa kasvuyhtiöitä. Arvoyhtiöitä ovat monet päälistan suuret yhtiöt, kun taas kasvuyhtiöiksi luokitellaan monet markkina-arvoltaan pienet ja keskisuuret toimijat. Arvo- ja kasvuhakuisen sijoittajan esimerkkistrategiat ovat kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Arvosijoittaja	Kasvuhakuinen sijoittaja
Arvoyhtiöt: suuret ja tunnetut yhtiöt, jotka tuottavat vakaasti	Kasvuyhtiöt: pienet ja keskisuuret yhtiöt
Valitse yhtiöitä, joilla on vahva tase: korkea vakavaraisuus ja likviditeetti	Valitse yhtiöitä, joiden liikevaihdon kasvu on voimakasta
Valitsemillasi yhtiöillä tulee olla vahva tulohistoria: tehnyt voittoa viimeiset 10 vuotta	Salkkuun valittujen yhtiöiden P/E- ja P/S – luvut voivat olla korkeita, kunhan kasvu on ollut hyvää viimeisten vuosien aikana
Yhtiöillä tulee olla hyvä osingonjakohistoria: jakanut osinkoja viimeiset 10 vuotta	Etsi yhtiöitä, joiden toimialat ovat ”kuumia” juuri nyt ja joiden tuotteilla on korkea tulevaisuuden menestyspotentiaali
Kohtuullinen P/E – luku, alempi kuin markkinoilla keskimäärin (Helsingin Pörssi ka ~18)	Luotettavat yhtiön taustahenkilöt: he ovat yrityksen tulevaisuuden menestyksen avain

7.6 Sykliset ja vakaat osakkeet

Toinen yleinen osakkeiden jaottelu perustuu siihen, kuinka paljon suhdannevaihtelut vaikuttavat yritysten kehitykseen. Puhutaan syklisistä ja defensiivisistä osakkeista. Osakkeiden riippuvuutta suhdanteista voidaan mitata niin kutsutulla Beta-kertoimella. Beta-kerroin mittaa osakkeen markkinariskiä ja osakkeen kokonaistuoton riippuvuutta markkinoiden keskimääräisestä tuotosta.

Vakaita eli defensiivisiä ovat yhtiöt, joihin suhdanteet eivät kovin paljon vaikuta. Niillä Beta-kertoimet ovat alle yhden, mikä tarkoittaa sitä, että ne reagoivat markkinoiden muutoksiin keskimäärin vähemmän kuin muu markkina.

Voimakkaasti suhdanteista riippuvia osakkeita taas kutsutaan syklisiksi ja niiden kurssit nousevat ja laskevat suhdanteiden mukaan eli niiden Beta-kertoimet ovat puolestaan yli yhden. Syklisiä osakkeita ovat esimerkiksi metsä- ja metalliteollisuuden osakkeet.

Osakkeiden Beta-kertoimet ovat saatavilla useimpien talouslehtien pörssilistaasioista.

7.7 Tilinpäätös, vuosikertomus ja osavuositarkastukset

Osakkeita ostettaessa ei tarvitse ryhtyä tekemään sijoitustutkimusta. Sitä varten on omat ammattikuntansa. Lukujen tarkastelu kuitenkin auttaa, kun haetaan vastauksia peruskysymyksiin: onko tämä hyvä yhtiö ja onko siitä maksettava hinta kallis.

Koko vuoden tilinpäätös ja osavuositarkastukset sisältävät hyvää aineistoa yhtiöiden tarkasteluun sijoituskohteena. Ne löytyvät helposti yhtiöiden verkkosivuilta. Yhtiön tilinpäätös kertoo siitä, miten yhtiöllä on mennyt ja millainen sen taloudellinen tilanne on. Vuosikertomuksissa ja katsauksissa arvioidaan usein myös tulevaisuutta, muiden muassa toimitusjohtajan katsauksessa.

Tilinpäätös koostuu tuloslaskelmasta, taseesta ja rahavirtalaskelmasta. Tuloslaskelmasta selviää yrityksen liiketoiminnan kannattavuus. Se kuvaa, miten liiketoiminta sujui päättyneellä kaudella ja viimeiseltä riviltä näkee, syntyikö jaettavaa voittoa vai menikö tappion puolelle. Tuloslaskelma alkaa tulopuolesta, liikevaihdosta ja muista mahdollisista tuloista. Tuloista vähennetään aluksi juoksevat kulut ja poistot, jolloin päädytään liikevoittoon, jota ammattilaiset kutsuvat nimel-

omxH

lä EBIT (Earnings before interest and taxes). Siitä nähdään, miten paljon tulot ylittivät niiden hankkimiseen tarvittut menot eli varsinaisen liiketoiminnan kannattavuuden. Vielä on vähennettävä mm. rahoitustuotot ja -kulut, jotka voivat olla plus tai miinusmerkkiset sekä satunnaiset erät ja verot ennen kuin päädytään viimeiselle tulosriville.

Tase taas kertoo yhtiön vakavaraisuudesta, varoista ja veloista tilinpäätöspäivänä. Taseen vastaava -puoli näyttää, paljonko yhtiöllä on rahaa, arvopapereita ja saamia sekä varaston, koneiden, laitteiden, rakennusten yms. arvon. Taseen vastattavaa -puoli taas kertoo, miten yhtiö on rahoittanut kaiken vastaavaa -puolen omaisuuden eli vieraan ja oman pääoman.

Yhtiöt laskevat tilinpäätöslukujen perusteella päättyneeltä tilikaudelta tunnuslukuja. Sijoitusanalytikot taas laskevat tunnuslukuja ennusteidensa perusteella, mikä on hyödyllistä siksi, että sijoittajan kiinnostus kohdistuu ennen kaikkea yhtiön tulevaisuuteen. Analyttikot tekevät yrityksistä analyysejä ja antavat suosituksia, kuten osta, myy tai pidä. Pitkäaikaisen osakesäästäjän kannattaa kuitenkin muistaa, että analyttikon suositus koskee huomattavasti lyhyempää aikaa kuin osakesäästäjällä on tavoitteena.

7.8 Mitä tunnusluvut kertovat?

Osakekohtaiset tunnusluvut vaikuttavat osakkeiden hinnoitteluun, ja siksi kannattaa perehtyä muutamaaan keskeiseen tunnuslukuun ja siihen, mistä ne kertovat. Tunnuslukujen avulla verrataan hintaa voittoon, osinkoon tai tasearvoon eli maksettavaa hintaa suhteutetaan johonkin yrityksen niin sanottuun fundamenttitekijään. Tarkastelemalla monen vuoden lukuja näkee yhtiön kehityssuunnan.

Paljon käytettyjä arvostusmittareita ovat EPS (Earnings per share) eli osakekohtainen tulos, P/E (Price/Earnings) eli voittokerroin, osinkotuotto ja P/B (Price/Book) eli hinta/tasearvo.

EPS-luku eli osakekohtainen tulos saadaan jakamalla tilikauden tulos osakkeiden keskimääräisellä lukumäärällä tilikauden aikana.

P/E -luku eli voittokerroin lasketaan jakamalla yhtiön osakkeen kurssi yhtiön ennustetulla tai viimeksi julkistetulla osakekohtaisella tuloksella.

P/B-luku eli hinta/tasearvo on osakkeen kurssi jaettuna kirjanpidollisella osakepääomalla osaketta kohden.

P/E- ja P/B-luvut kertovat osakkeen suhteellisesta edullisuudesta tai kasvunäkymien laadusta. Korkeat arvot heijastavat markkinoiden vahvaa uskoa yhtiön tulevaisuuden kasvuun tai sitten kielivät yliarvostetusta osakkeesta. P/E-luvusta voi päätellä myös yritykseen kohdistuvista tulevaisuuden kasvunäkymistä ja jonkin verran myös riskeistä.

P/S –luku eli hinta/myynti on yhtiön markkina-arvo jaettuna liikevaihdolla. Tunnusluku kertoo sijoittajalle, kuinka moninkertainen yhtiön markkina-arvo on suhteessa sen liikevaihtoon. Tarkasteltaessa sijoituskohteiden P/S – lukuja, tulee ottaa huomioon, että kyseinen tunnusluku on hyvin toimialariippuvainen. Jos samankaltaisilla yhtiöillä P/S – luvut eroavat toisistaan, kertoo se toisen yhtiön heikommasta kannattavuudesta ja kasvusta.

Osinkotuotto kertoo, millaisen tuoton viimeksi jaettu tai ennustettu osinko tuottaa päivän pörssikurssille. Luvun avulla voi tehdä vertailuja paitsi eri yhtiöiden välillä myös korkosijoitusten tuottoihin.

Parhaiten tunnusluvut toimivat vertailtaessa esimerkiksi samankokoisten ja samoilla toimialoilla toimivien yhtiöiden tunnuslukuja keskenään. Eri tunnusluvut voivat antaa sijoittajalle joskus jopa ristiriitaista tietoa yrityksestä. Esimerkiksi P/E-luku voi antaa kovin erilaisen kuvan, jos sen mittaamiseen käytetään toteutunutta voittoa, eikä tulosenustetta. Sijoittajan ei valinnoissaan kannata myöskään painottaa vain yhtä lukua, sillä silloin salkusta tulee helposti liian yksipuolinen. Jos esimerkiksi valitsee vain alhaisen P/E-luvun yrityksiä, ei salkkuun tule nopeasti kasvavia yhtiöitä.

- Ennen sijoittamisen aloittamista on tärkeää tehdä sijoitussuunnitelma, jossa kartoitetaan sijoittajan kokonaisvarallisuus, riskinotto-kyky sekä tavoitteet itse sijoitustoiminnalle
- Sijoitusstrategiana voi olla sijoittaa matalamman riskin arvo-osakkeisiin, joista saatava tuotto perustuu tasaiseen osinkovirtaan, tai sijoittaa korkeamman riskin kasvuyhtiöihin, jotka eivät maksa osinkoja, vaan niiden tuotto perustuu odotuksiin tulevaisuuden arvonnoususta
- Jokaisesta yhtiöstä on tarjolla niiden liiketoiminnan kehitystä ja taloudellista tilaa kuvaavia tunnuslukuja, joiden avulla sijoittaja voi arvioida osaketta sijoituskohteena
- Yhtiöiden tilinpäätöksistä ja vuosikertomuksista on saatavissa lisätietoa sijoituspäätösten tueksi
- Tunnuslukuja on saatavissa monien talouslehtien sivuilta, kun taas tilinpäätökset ja vuosikertomukset ovat saatavissa yhtiöiden internetsivujen ”sijoittajille” -osioista

8 YRITYKSET SIJOITUSKOHTENA

Osakeyhtiöillä ja osakerahoituksella on ollut jo pitkään tärkeä merkitys suomalaisessa talouselämässä. 1800-luvulla monien yhtiöiden ja liikepankkien perustamiseen tarvittavat pääomat saatiin kerättyä vain myymällä osakkeita pienissä erissä isolle ihmismäärälle, koska suuria sijoittajia oli vähän.

Osakeyhtiön omistavat osakkeenomistajat, joista jokainen omistaa omistamiensa osakkeiden suuruisen osan yhtiöstä. Osakkeenomistajilla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen, jossa muun muassa valitaan yhtiölle hallitus. Osakeyhtiöissä osakkeenomistajat jakavat yhtiön voitot ja tappiot, mutta heidän taloudelliset riskinsä on rajoitettu ainoastaan sijoitettuun pääomaan.

8.1 Säästöt investoinneiksi

Osakkeet ovat säästäjälle ja sijoittajalle hyviä sijoituskohteita, osakeyhtiöille ne ovat välineitä rahoituksen hankkimiseen ja kansantalouden kannalta osakemarkkinoilla säästöt ohjataan tehokkaaseen käyttöön. Siitä taas hyötyy koko yhteiskunta.

Osakkeisiin sijoittavan on kiinnostavaa tietää, mihin hän säästäjänä vaikuttaa koko kansantalouden näkökulmasta tarkasteltaessa. Säästöt välitetään säästäjiltä yrityksille ja muille rahoituksen tarvitsijoille rahoitusmarkkinoilla. Ne voi karkeasti jakaa pankki- ja arvopaperimarkkinoihin, joista jälkimmäisen osa osakemarkkinatkin on. Osakemarkkinoilla säästäjiä kutsutaan yleensä sijoittajiksi.

Rahoitusmarkkinoiden tehtävä on rahoituksen välityksen lisäksi jakaa yritystoiminnan riskejä sijoittajien kesken. Markkinoilla sijoittajat myös asettavat rahoitukselle hinnan, jolla osapuolet ovat valmiita antamaan ja ottamaan rahoitusta. Lisäksi markkinoiden tehtävä on huolehtia siitä, että säästäjä voi vaihtaa sijoituskohteesta toiseen.

Rahoitusmarkkinat tarjoavat mahdollisuuden rahoittaa säästäjiltä kerätyillä varoilla asuntoja, opintoja ja investointeja. Rahoitusmarkkinat vaikuttavat mm. yritysten kasvuun ja työllisyyteen ja luovat näin hyvinvoinnin edellytyksiä.

Pankkimarkkinoilla pankki kantaa riskin, että säästäjä saa takaisin talletuksensa, mutta arvopaperimarkkinoilla riski jää sijoittajalle. Joissakin joukkolainoissa on kuitenkin takaaja, joka viime kädessä maksaa lainan takaisin ellei liikkeeseenlaskija itse pysty.

Arvopaperimarkkinoiden sijoittajia ovat yksityishenkilöt, eläkeyhtiöt, sijoitusrahastot, vakuutusyhtiöt, pankit, muut yritykset, säätiöt ja valtio.

8.2 Osakepääoma, riskipääoma

Osakepääoma on yrityksessä pysyvää rahaa, kun taas luotot on maksettava aikanaan takaisin. Korot ja lyhennykset yhtiön pitää pystyä maksamaan huonoinakin aikoina. Osinkoja yhtiö maksaa vain, jos sillä on mahdollisuus voitonjakoon. Tosin osingonjako on pitkän päälle tärkeää, jotta yhtiö olisi kiinnostava sijoituskohde.

Osakepääoma on sidottua omaa pääomaa, joka lähtökohtaisesti pysyy yrityksessä. Yhtiöllä on myös vapaata pääomaa, joka koostuu muun muassa yhtiön jätetyistä voitoista. Vapaasta pääomasta yhtiö voi jakaa osakkeenomistajalle osinkoja, sekä se voi myös käyttää sitä osakepääoman korotuksiin.

Sidottu ja vapaa pääoma muodostavat yhtiön oman pääoman, niin sanotun riskipääoman. Oma pääoma on yhtiölle tärkeä puskuri vaikeuksissa. Vakavaraisella yhtiöllä on paremmat mahdollisuudet selvitä vaikeista ajoista kuin velkaisuudella. Luotot ovat vierasta pääomaa. Mitä suurempi osa yhtiön pääomasta on omia, sitä varmempi lainanottaja, liikekumppani tai työnantaja se on.

Osakkeenomistajan kannalta osakesijoitus on edellä kuvatuista syistä riskisijoitus. Konkurssitilanteessa osakkeenomistajat saavat varojaan takaisin vain, jos kaikki velat on ensin maksettu. Käytännössä osakkeenomistajat yleensä menettävät summan, jonka ovat yhtiöön sijoittaneet, eivät kuitenkaan enempää. Pörssi-yhtiöiden konkurssit ovat harvinaisia. Osakesijoitukseen liittyy kuitenkin aina epävarmuus tuoton suuruudesta. Riskin takia osakkeenomistajat odottavat sijoitukselleen myös suurempaa tuottoa.

8.3 Helsingin Pörssi

Suomessa on yli 250 000 osakeyhtiötä, mutta vain pieni osa, reilut 120 yhtiötä, on sellaisia, että niiden osakkeilla käydään kauppaa pörssissä eli ne ovat julkisesti noteerattuja yhtiöitä. Kaikilla pörssi- eli listayhtiöillä on velvollisuus tiedottaa osakkeensa arvoon vaikuttavista asioista. Viranomaiset valvovat pörssikauppaa ja yhtiöiden tiedottamisvelvollisuuden täyttämistä. Helsingin Pörssi eli NASDAQ Helsinki kuuluu NASDAQ OMX konserniin, joka operoi seitsemää Pohjoismaiden ja Baltian pörssiä.

Päälista

Pörssin päälistalla yhtiöt on jaettu markkina-arvon perusteella kolmeen ryhmään: suuriin, keskisuuriin ja pieniin yhtiöihin. Suurten yhtiöiden (large cap) osakkeiden yhteenlaskettu arvo eli markkina-arvo on yli miljardi euroa, keskisuurten (mid cap) 150 miljoonasta miljardiin euroon ja pienten (small cap) alle 150 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 lopussa Nasdaq Helsingin päälistalle oli listautuneena suuria yhtiöitä 29, keskisuuria 41 ja pieniä 58. Määrällisesti suurin osa Helsingin pörssin yhtiöistä sijoittuukin siten pieniin ja keskisuuriin yhtiöihin. Kokoluokassaan yhtiöt luokitellaan vielä toimialansa perusteella. Toimialoja päälistalla on kaiken kaikkiaan kymmenen: Öljy ja kaasu; Teollisuustuotteet ja – palvelut; Terveystieteet; Tietoliikennepalvelut; Rahoitus; Perusteollisuus; Kulutustavarat; Kulutuspalvelut; Yleishyödylliset palvelut; Teknologia.

Rahoitusvälineillä käytävään kauppaan on säädetty oma laki, minkä tavoitteena on taata sijoittajansuoja. Lain mukaan pörssin on laadittava pörssitoimintaa koskevat säännöt, jotka ovat kaikkien markkinaosapuolien saatavilla. Säännöt edellyttävät pörssiyhtiöitä tiedottamaan kaikesta rahoitusvälineeseen oleellisesti vaikuttavasta tiedosta. Pörssiyhtiöillä on siten velvollisuus julkistaa viipymättä tiedot, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti niiden osakkeiden arvoon. Näiden velvollisuuksien keskeisenä tarkoituksena on tarjota sijoittajille kaikki tarvittava tieto yhtiöstä luotettavan sijoituspäätöksen tekemiseksi. Tiedottaminen tapahtuu julkistamalla pörssitiedote.

Pörssiyhtiöiden tiedonantovelvoitteet jaetaan säännöllisiin ja jatkuviin tiedonantovelvoitteisiin. Säännöllisten tiedonantovelvoitteiden mukaisesti pörssiyhtiöt julkaisevat tilikautensa päättymisen jälkeen ensin tilinpäätöstiedotteen ja sitten vuosikertomuksen, sekä tilikauden aikana osavuosikatsauksia. Tilinpäätöstiedotteet, vuosikertomukset ja osavuosikatsaukset ovat saatavilla yhtiöiden verkkosivuilta. Jatkuvalle tiedonantovelvollisuudella puolestaan tarkoitetaan sitä, että pörssiyhtiön on ilmoitettava mahdollisimman pian sisäpiiritiedosta sijoittajille. Sisäpiiritieto on tietoa liittyen kaupankäynnin kohteena olevaan rahoitusvälineeseen. Se on luonteeltaan täsmällistä ja sillä on todennäköisesti huomattava vaikutus rahoitusvälineen arvoon.

Vaihtoehtoinen markkinapaikka, First North

Päälistan lisäksi Helsingin pörssissä on vaihtoehtoinen markkinapaikka First North. Se eroaa päälistasta siten, että se on kevyemmin säädelty ja sinne on kevyemmät listalleottovaatimukset kuin varsinaiselle päälistalle. Se onkin suunnattu erityisesti nuorille kasvuyhtiöille, joilla on halua päästä nauttimaan rahoitusmarkkinoiden mahdollisuuksista, mutta joilla ei kuitenkaan vielä ole edellytyksiä listautua pörssin päälistalle. Näin First North on monelle kasvuyhtiölle kuin ponnahduslauta pörssin päämarkkinalle. First North-listan kaupankäyntijärjestelmät, välittäjät ja toimialaluokitukset ovat samat kuin päälistan yhtiöillä. Vuoden 2016 lopussa Helsingin pörssin First North-markkinapaikalle oli listautuneena 19 yhtiötä.

8.4 Listaamattomat yhtiöt

Osakepohjainen joukkorahoitus on sijoittamisen muoto, minkä kautta sijoittajien on mahdollista helposti ja vaivattomasti sijoittaa listaamattomiin yhtiöihin. Osakepohjaisessa joukkorahoituksessa listaamattomat kasvuyhtiöt keräävät digitaalisten alustojen kautta pieniä sijoituksia suurelta määrältä ihmisiä rahoittaakseen toimintansa kehittämistä ja laajentamista. Joukkorahoituksessa huomioitavaa on, että näitä palvelualustoja ei koske pörssin kaltainen sääntely ja sijoittajansuoja. Uuden joukkorahoituslain (1.9.2016) mukaan joukkorahoitusvälittäjien on rekisteröidyttävä Finanssivalvonnan rekisteriin. Lisäksi laki edellyttää joukkorahoitusta hakevilta listaamattomilta yhtiöiltä riittävää, oikeaa ja ajanmukaista tietoa sijoituspäätöksen tekemiseksi.

Ennen listaamattomiin yhtiöihin sijoittamista sijoittajan tulisi pohtia seuraavia kysymyksiä:

1. Miksi yritys kerää rahaa?
2. Keitä ovat yhtiön muut omistajat ja johtohenkilöt?
3. Mikä on yhtiön markkina-arvo?
4. Kuinka sijoituksesta voi irtautua?

Miksi yritys kerää rahaa? Kysymyksen tarkoituksena on saada sijoittaja selvittämään, onko kohdeyhtiön tarkoituksena rahoittaa kasvua, vai maksaa esimerkiksi vanhoja velkoja. Tarkka sijoittaja ottaa myös selvää yrityksen omistajista ja johdosta, sillä he ovat avainasemassa yrityksen tulevaisuuden menestystä ajatellen. On myös hyvä varmistaa, että kaikilla osakkeilla on yhtäläinen äänioikeus. Ennen sijoituspäätöksen tekemistä on myös hyvä selvittää, kuinka suuren omistusosuuden sijoituksella saa, sekä mikä on

yhtiön markkina-arvo sijoituksen arvon mukaan laskettuna. Jos sijoittaja maksaa 100 euroa osakkeelta ja yhtiön koko osakekanta on 100 000, niin sijoittajan tulee pohtia, onko yhtiö todella 10 miljoonan euron arvoinen. Sijoittajan kannalta olennaista on myös selvittää, kuinka likvidi osake on, sekä onko sijoitukselle olemassa toimivat jälkimarkkinat. Listaamattomien yhtiöiden jakamien osinkojen verokohtelu on kevyempää verrattuna pörssiyhtiöiden jakamiin osinkoihin, mutta sijoittajan tulisi ottaa huomioon, että nuoret kasvavat yhtiöt harvoin jakavat osinkoja.

Sijoittaminen listaamattomiin yhtiöihin vaatii sijoittajalta aikaa ja vaivaa hankkia ja analysoida tietoa yhtiöistä luotettavan sijoituspäätöksen tekemiseksi. Listaamattomat yhtiöt ovat sijoituskohteena pörssiyhtiöitä korkeariskisempiä, sillä niitä ei koske pörssin kaltainen sääntely sijoittajansuojineen. Korkeammasta riskistä johtuen, sijoitettaessa listaamattomiin yhtiöihin, hajautuksen merkitys korostuu entisestään. Sijoittajan tulisikin jakaa varallisuus useisiin erilaisiin kohteisiin. Lisäksi sijoittajan olisi hyvä muistaa, että nuoria kasvavia yhtiöitä löytyy myös pörssin päällistalta ja erityisesti pörssin First North – markkinapaikalta.

- Osakesijoittamisella on merkittävä kansantaloudellinen vaikutus. Sijoittamalla osakkeisiin yritykset saavat rahoitusta, jonka avulla ne kasvattavat liiketoimintojaan. Liiketoiminnan kasvu lisää työllisten tarvetta ja siten verotulojen määrää luoden talouskasvua ja hyvinvointia koko yhteiskuntaan
- Osakkeenomistajat omistavat sijoittamansa yhtiön, mutta ovat taloudellisessa vastuussa ainoastaan sijoittamallaan pääomalla
- Osakepääoma on yritykseen sidottua omaa pääomaa
- Suomen osakeyhtiöistä reilut 120 on julkisia osakeyhtiöitä, jotka ovat listautuneet pörssiin
- Listautuneita yhtiöitä koskee laissa määritetyt tiedonanto- ja sisäpiirivelvoitteet
- Digitaalisten joukkorahoitusalojen kautta sijoittajan on mahdollista sijoittaa myös listaamattomiin osakeyhtiöihin
- Joukkorahoitus edellyttää sijoittajalta osaamista ja sijoituskohteeseen perehtymistä, koska joukkorahoitusta ei koske pörssin kaltainen sääntely, sijoittajansuoja ja tiedonantovelvollisuudet

9 LISTAUTUMISET JA OSAKEANNIT

Osakkeita tarjotaan suoraan sijoittajille osakeanneissa ja osakemyynneissä. Osakeanneissa osakkeita myyvät yhtiöt itse ja osakemyynneissä yhtiön vanhat omistajat.

9.1 Listautuminen

Kasvuyritykset hakeutuvat pörssiin - markkinapaikkaan, jossa rahoitusta tarvitsevat yritykset kohtaavat sijoittajat – saadakseen rahoitusta suurelta yleisöltä. Listautumisen yhteydessä voi olla osakeanti ja uusia osakkeita voidaan myydä. Tätä kutsutaan listautumisanniksi.

9.2 Ensimmäiset ja jälkimarkkinat

Kun ostaa osakkeita osakeannista, rahat menevät yrityksen käyttöön ja silloin puhutaan ensimmäisistä. Jos taas ostaa osakkeet pörssistä, ne menevät toiselle sijoittajalle ja silloin toimitaan jälkimarkkinoilla. Vaikka yhtiö ei pörssiä myydessä ole osapuolena, ei sille ole yhdentekevää, mitä sen osakkeista maksetaan. Pörssikurssi on noteeratulle yhtiölle tärkeä menestyksen mittari. Osakkeen hinnalla on merkitystä yhtiölle esimerkiksi uuden osakeannin hintaa määritettäessä ja silloin, kun yhtiö maksaa yrityskaupan kauppahinnan omilla osakkeillaan.

9.3 Osakeanti

Osakeyhtiö voi hankkia ulkoista rahoitusta suoraan sijoittajilta myymällä eli laskemalla liikkeeseen uusia osakkeita. Tätä kutsutaan osakeanniksi tai emissioksi. Liikkeeseenlaskukäsike kuvaa myös sitä, että osakkeet voivat siirtyä sijoittajalta toiselle.

Perinteisessä osakeannissa uudet osakkeet tarjotaan ostettavaksi (uusmerkintä) tai jaetaan maksutta (rahastoanti) yhtiön vanhoille osakkeenomistajille. Usein yhtiöt järjestävät suunnattuja osakeanteja, jolloin poiketaan osakeyhtiölakiin perustuvasta osakkeenomistajien etuoikeudesta merkitä uusia osakkeita. Suunnattu anti suunnataan tietyille tahoille, esimerkiksi yrityskaupassa myyjälle, kun osakkeita käytetään kaupan maksuvälineenä. Anti voidaan suunnata myös yleisesti sijoittajille, jolloin on kyseessä yleisöanti.

9.4 Uusmerkintä, merkintäoikeusanti

Perinteisessä uusmerkinnässä osakkeita voi merkitä merkintäoikeuksia vastaan. Tällaisessa kuponki- tai merkintäoikeusannissa yhtiö tiedottaa

osakkeenomistajalle annin ehdot: miten monta osaketta on oikeus merkitä yhtä tai useampaa vanhaa osaketta kohden eli merkintäsuhteen sekä uuden osakkeen merkintähinnan ja maksuehdot. Koska kaikki osakkaat eivät voi tai halua sijoittaa lisää yhtiöön, merkintäoikeuksia voi ostaa ja myydä.

Osakeannin alkaessa merkintäoikeudet noteerataan pörssissä. Osakeannin yhteydessä osakas voi menetellä merkintäoikeuksiensa kanssa periaatteessa kolmella tavalla: käyttää kaikki merkintäoikeudet osakkeiden ostoon, myydä kaikki merkintäoikeudet tai myydä osan ja käyttää itse osan.

9.5 Rahastoanti

Rahastoannissa vanhat osakkeenomistajat saavat uusia osakkeita maksutta. Viime aikoina rahastoanteja on järjestetty useimmiten siten, että uudet osakkeet on merkitty suoraan osakkeenomistajien arvo-osuustileille, jolloin merkintäoikeuksia ei ole käytetty.

9.6 Suunnattu anti, osakemyynti

Suunnatuissa anneissa, listatutumisanneissa ja osakemyynnissä yhtiö voi etukäteen ilmoittaa uuden osakkeen merkintähinnan tai sitten pyytää sijoittajilta tarjouksia, joiden perusteella hinta päätetään. Jälkimmäistä antia kutsutaan tarjousanniksi. Osakkeiden osto- tai merkintävaraukset tehdään yhtiön ilmoittamalla tavalla. Maksu suoritetaan joko merkittäessä tai myöhemmin.

9.7 Ylimerkintä

Yleensä hintatarjouksia tekevät vain ammattimaiset sijoittajat, kuten eläkevaikutusyhtiöt ja sijoitusrahastot. Yhtiö pyrkii asettamaan hinnan niin, että haluttu määrä osakkeita saadaan myytyä mahdollisimman hyvään hintaan. Jos yksityishenkilöillä on mahdollisuus tehdä merkintävarauksia ennen kuin ehdot ovat kokonaisuudessaan tiedossa, heillä on oikeus hinnan julkistamisen jälkeen peruuttaa varauksensa.

Mikäli osakevarauksien määrä ylittää tarjolla olevien osakkeiden määrän, anti on ylimerkitty. Joskus ylimerkintä käy ilmeiseksi jo merkintäaikana, jolloin anti voidaan keskeyttää. Koska ylimerkityssä annissa kaikki sijoittajat eivät voi saada varaamaansa määrää, merkintöjä leikataan. Yhtiön hallituksen tehtävä on päättää, miten osakkeet jaetaan merkitsijöille.

9.8 Uudet osakkeet

Jos osakeanti tai -myynti toteutetaan tilikauden loppupuolella, uusille osakkeille saatetaan maksaa osakeantia seuraavassa osingonjaossa vähemmän

osinkoa kuin vanhoille osakkeille. Tämä johtuu siitä, että yhtiö on voinut käyttää varoja vain osan tilivuotta. Uudet osakkeet noteerataan erikseen, kunnes ne on merkitty kaupparekisteriin ja tuottavat samat oikeudet kuin vanhat osakkeet.

9.9 Sarjoilla on eroa

Yhtiöllä voi olla eri osakesarjoja, jotka eroavat toisistaan esimerkiksi niin, että toisella on enemmän ääniä yhtiökokouksessa ja toiselle maksetaan suurempi osinko. Osakesarjojen tunnuksia ovat "etuoikeutettu", "kanta", A, B, I ja II ja niin edelleen. Tunnuksista ei selviä minkään yleissäännön perusteella, miten osakkeet poikkeavat toisistaan, joten siitä on otettava yhtiökohtaisesti selvää erikseen.

9.10 Osakesäästöohjelma

Suomalaiset pörssiyhtiöt ovat alkaneet tarjota henkilöstölleen osakesäästöohjelmia. Osakesäästöohjelman kautta voidaan tarjota koko henkilöstölle yhtiön osakkeita ostettavaksi edullisimmin ehdoin kuin muille sijoittajille. Tämä ei yleensä tuo yhtiöön lisää pääomaa, mutta sitouttaa työntekijöitä yhtiöön. Osakeomistuksilla pyritään lisäämään yhteenkuuluvuutta ja palkitsemaan henkilöstöä. Tavoitteena on, että yhtiön pitkäaikaisella menestyksellä ja osakkeen tuotolla olisi merkitystä myös työntekijöille.

Työnantajan tarjoama osakeohjelma on helppo tapa aloittaa osakesäästäminen. Työnantaja usein auttaa ja neuvoo mm. arvo-osuustilin avaamisessa. Näin perusasiat ovat valmiina seuraaviakin sijoituksia varten. Kun osakesalkun koko kasvaa, on hyvä muistaa hajauttaa sijoituksiaan eli sijoittaa useampaan kohteeseen.

- Yritykset listautuvat pörssiin hankkiakseen rahoitusta sijoittajilta
- Osakeanneissa uudet osakkeet tarjotaan ostettavaksi, jolloin puhutaan niin sanotusta uusmerkinnästä tai annetaan ilmaiseksi vanhoille osakkeenomistajille, jolloin puhutaan niin sanotusta rahastoannista
- Osakeanneissa rahat menevät suoraan yhtiöille, kun taas jälkimarkkinoilla sijoittajat käyvät keskenään kauppaa jo liikkeeseen lasketuilla osakkeilla
- Suunnatuissa osakeanneissa poiketaan perinteisestä osakeyhtiölakiin kirjatusta osakkeenomistajien etuosto-oikeudesta ja osakeanti suunnataan sen sijaan tietyille ryhmälle, esimerkiksi yrityskaupassa myyjälle tai yleisöannissa suurelle yleisölle
- Yhtiöllä voi olla eri osakesarjoja, jotka eroavat toisistaan esimerkiksi äänimääriltään.
- Osakesäästöohjelmien kautta tarjotaan osakkeita henkilöstölle ja siten sitoutetaan heidät yhtiöön.

10 OMISTAJAN OIKEUDET

10.1 Osakkaan oikeudet

Yhtiön osakkeenomistajilla on taloudellisia oikeuksia ja oikeus osallistua päätöksentekoon yhtiökokouksessa. Käytännössä useimmat pitävät tärkeimpänä oikeutta osinkoon. Osakkaalla on etuoikeus uusien osakkeiden merkintään, ellei kyseessä ole suunnattu anti. Osakas voi käyttää oikeuksiaan yhtiökokouksessa myös asiamiehen avulla antamalla tälle valtakirjan. Jotkut yhtiöt tarjoavat myös mahdollisuutta osallistua yhtiökokoukseen sähköisesti etukäteen.

10.2 Osakeyhtiön yleiset periaatteet

Yhtiön omistavat osakkeenomistajat, lyhyemmin osakkaat, jotka omistavat osakkeitaan vastaavan osuuden yhtiöstä. Osakeyhtiössä osakkailla on kuitenkin rajoitettu vastuu. He vastaavat yhtiön veloista vain sijoittamallaan pääomalla. Yhtiön varojen jako voi tapahtua vain laissa säädetyillä tavoilla eli pääoma pysyy. Osakkeet ovat vaihdantakelpoisia. Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on voiton tuottaminen osakkeenomistajille.

Osakkaiden ollessa erimielisiä noudatetaan enemmistöperiaatetta, äänen enemmistö ratkaisee. Äänet ja osakkeet eivät kuitenkaan välttämättä ole samassa suhteessa, jotkut osakesarjat voivat sisältää suuremman äänioikeuden kuin toiset. Osakkeenomistajia tulee kohdella yhdenvertaisesti, suuret omistajat eivät esimerkiksi voi saada etuja joita pienille ei anneta. Johdon velvollisuus on toimia huolellisesti.

10.3 Osakkeenomistajan päätösvalta

Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaa yhtiökokouksessa. Heillä on oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja äänestää, oikeus vaatia lain mukaan kokoukselle kuuluvan asian käsittelyä, kyselyoikeus hallitukselta ja toimitusjohtajalta sekä oikeus saada tietoja muista osakkaista.

Osakeyhtiölaki määrittelee myös vähemmistön suojan. Vähemmistö voi kutsua koolle yhtiökokouksen. Merkittävien päätöksiä tekeminen edellyttää yhtiökokouksessa määräenemmistön hyväksynnän. Vähemmistöllä on oikeus vaatia yhtiöön tehtäväksi erityistilintarkastusta.

10.4 Taloudelliset oikeudet

Osakkeenomistajalla on oikeus osinkoon. Vähemmistö voi vaatia yhtiökokouksessa vähemmistöosinkoa maksettavaksi. Osakkeenomistajalla on etuoikeus uusiin osakkeisiin. Suunnattu anti voidaan tehdä vain määräenemmistöpäätöksellä. Mikäli yhtiö jakautuu tai sulautuu, osakkeenomis-

tajalla on oikeus saada vastike. Mikäli joku taho omistaa määränemmistön, on tällä taholla velvollisuus lunastaa vähemmistöomistajat näiden niin halutesa. Osake antaa oikeuden saada osuus nettovaroista yhtiön purkautuessa.

10.5 Pörssikaupankäyntiin liittyvät oikeudet

Osakkeenomistajalla on oikeus saada pörssiyhtiöltä tietoja jatkuvan ja säännöllisen tiedonantovelvollisuuden puitteissa. Ostotarjoustilanteessa kaikkia osakkeenomistajia tulee kohdella tasapuolisesti. Sijoittajan tulee voida luottaa markkinahintaan. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevia yhtiöitä ja niiden osakkeiden kaupankäyntiä valvotaan, jotta voidaan varmistua siitä, ettei sisäpiiritietoa käytetä väärin eikä osakekurssia manipuloida. Lopulta osakkeenomistajalla on aina oikeus äänestää jaloillaan eli myydä osakkeet.

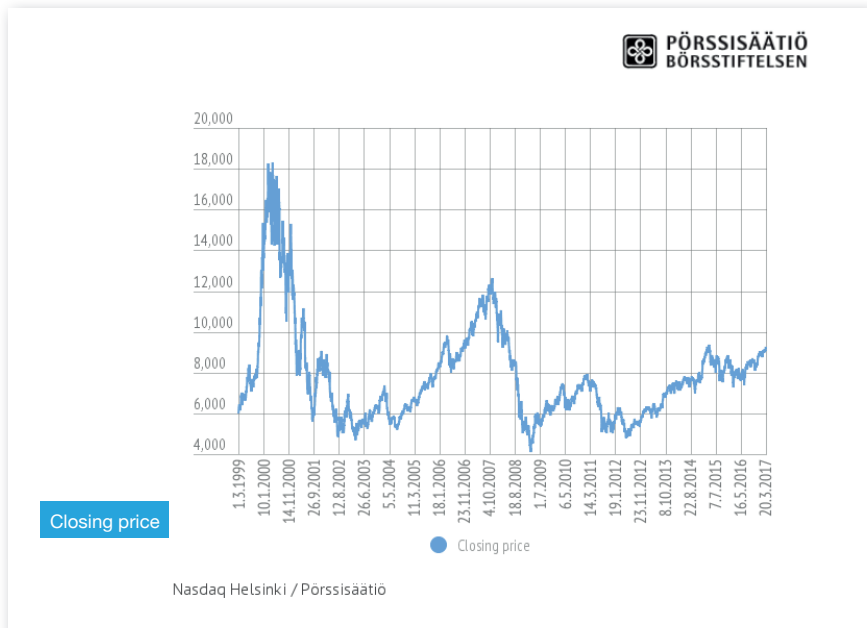
- Osakkeenomistajilla on taloudellisia oikeuksia eli oikeus osinkoon, sekä oikeus osallistua päätöksentekoon yhtiökokouksessa
- Osakkeenomistajilla on etuoikeus uusien osakkeiden merkintään
- Osakkeenomistajien taloudelliset vastuut on rajoitettu sijoitettuun pääomaan
- Osakeyhtiön perimmäinen tarkoitus on tuottaa voittoa sen omistajille
- Osakkeenomistajia tulee kohdella yhdenvertaisesti ja vähemmistölle on laissa määritetty suoja eli oikeus kutsua yhtiökokous koolle sekä vaatia yhtiöön tehtäväksi erityistilintarkastus
- Pörssiyhtiöllä on jatkuva velvollisuus tarjota sijoittajille kaikki oleellinen tieto, joka vaikuttaa yhtiön osakkeen arvoon

11 MISTÄ TIETOA?

Perustietoa osakkeista ja sijoitustoiminnasta saa esimerkiksi sijoittamisoppaista. Internetissä on myös paljon sijoitusta käsitteleviä nettisivustoja ja lukuisia sijoitusblogeja.

Tiedotusvälineet ja internet tarjoavat pörssiasioiden seuraamiseen nykyisin runsaasti mahdollisuuksia. Verkkopalveluista on nähtävissä kurssitietoja jo kaupanteon aikana.

Indeksit kertovat osakkeiden hintojen eli kurssikehityksen yleisestä suunnasta. Hintaindekseissä ei oteta huomioon osinkotuottoa, mutta tuottoindekseissä otetaan. Helsingin pörssin yleisindeksi kuvaa pörssin päälistalle listautuneiden yhtiöiden yleistä kurssikehitystä eli se on osakemarkkinoiden kokonaistilannetta kuvaava suhdeluku. Yleisindeksissä yhtiön painoarvo indeksiä laskettaessa on sen markkina-arvo. Painorajoitetuissa indekseissä, yhden yhtiön paino ei voi ylittää tiettyä osuutta, kuten NASDAQ OMX Helsinki Cap-indekseissä 10 prosenttia. Silloin ylimenevä osa jaetaan muille yhtiöille niiden painoarvojen suhteessa. Alla olevassa kuvaajassa on esitetty Nasdaq Helsingin yleisindeksin (OMXHPI) historiallista kehitystä.

*Nasdaq Helsinki –yleisindeksin kehitys vuosina 1999-2017
Lähde: Nasdaq Helsinki / Pörssisäätiö*

12 OSAKESÄÄSTÄJÄN MUISTILISTA

Pörssisäätiö on laatinut osakesäästäjän huoneentaulun, jota voi suositella pitkäjärteiselle, riskejä karttavalle osakesäästäjälle säästösuunnitelman teon avuksi.

1. Sijoita ja toimi pitkällä tähtäimellä.

Tee aivan aluksi oma pitkän tähtäimen suunnitelmasi, jotta et ole kaikkien kohu-uutisten tai todellisten kurssilaskujen heiluteltavana. Pitkäaikainen osakesäästäjä voi nukkua yönsä rauhassa myös kurssilaskujen aikaan.

Pitkällä aikavälillä osakesijoitukset ovat olleet tuottavin sijoitusvaihtoehto ja todennäköisesti näin on tulevaisuudessakin. Lyhyellä tähtäimellä kurssiriski on suurempi kuin pitkällä aikavälillä, koska markkinoiden kaikkia muutoksia on mahdoton etukäteen ennustaa. Lyhytaikaisen sijoituksen tuotto riippuu onnesta ja osaamisesta. Kurssit ovat tähän mennessä aina lopulta nousseet laskun jälkeen korkeammalle tasolle kuin edellisessä huippuvaiheessa.

2. Sijoita osakkeisiin ”kärsivällistä” rahaa.

Kärsivällistä on sellainen raha, jota ei ole korvamerkitty johonkin käyttöön lähitulevaisuudessa eli muutaman vuoden kuluessa.

Tuottomahdollisuudet paranevat ja tappioriski vähenee, jos voit valita myyntiajankohdan eli myydä, kun kurssit ovat korkealla. Kannattaa pitää mielessä, että olet ostanut osakkeita pitkän tähtäimen säästökohteeksi. Jos kuitenkin olet sitä mieltä, että yhtiö ei ole enää hyvä kohde, kannattaa myydä.

3. Sijoita niin, että otat huomioon koko varallisuutesi jakauman.

Osakesijoitus on vain yksi osa varallisuutta. Kaikkia munia ei ole hyvä panna samaan koriin. Varaudu siihen, että jos jokin sijoitus aiheuttaa tappiota, koko taloutesi ei kärsi.

Osakesijoitusten lisäksi kannattaa osa varoista muissa omaisuuserissä, esimerkiksi korkokohteissa: talletuksina, joukkolainoissa tai korkorahastoissa. Näin voi vaurautua markkinariskiinkin.

4. Sijoita niin, että otat itsellesi sopivan määrän riskiä.

Perusasia riskinotossa on oma riskinsietokyky. Kannattaa miettiä onko luonteeltaan riskejä sietävää vai karttavaa tyyppiä.

5. Sijoita niin, että kiinnität huomiota sijoituksen likviditeettiin eli siihen, miten nopeasti rahat ovat irrotettavissa.

Osakkeista voi saada nopeasti käteistä, mutta aina ei ole kannattavaa myydä. Jos tiedät, että voit tarvita säästösi nopeasti muuhun käyttöön, varaudu siihen pitämällä rahaa esimerkiksi tiilillä. Muutenkin on hyvä olla nopeasti käteiseksi muutettavaa omaisuutta äkillisiin, ennalta arvaamattomiin tarpeisiin. Asunnoista ja kiinteistöistä rahojen irrottaminen voi viedä kuukausia.

6. Sijoita säännöllisesti, jolloin ostat eri hintoihin ja vältät riskin, että sijoitat vain korkeaan hintaan.

Osakekurssien nousun ja laskun käännekohtien ennustaminen on erittäin vaikeaa. Jos odotat parasta ajankohtaa, voit aina myöhästyä osto- ja myyntipäättöksissäsi. Päätäminen voi olla vaikeaa, kun jäät odottamaan korkeampaa myyntihintaa tai alemmaa ostohintaa. Sijoittamalla säännöllisesti ajoituksen merkitys vähenee.

7. Sijoita 5-10 yhtiöön, jotka ovat eri toimialoilta eli hajauta osakesalkku.

Ostamalla usean yhtiön osakkeita hyvät sijoitukset tasoittavat heikkoja ja koko sijoituksen tuotto muodostuu ehkä hyväksi. Jos osaisit vainuta parhaan nousijan, voitaisit eniten, mutta todennäköisyys valita suurin putoaja on yhtä suuri. Yhteen osakkeeseen sijoittaminen on arpapeliä.

Sijoittamalla 5-10 eri toimialalla toimivaan yhtiöön saavutetaan jo suuri osa hajautushyödystä. Näin varaudutaan yritysrisikkiin.

8. Sijoita taloudellisesti eli kiinnitä huomiota kulujen osuuteen.

Osakkeiden ostoista ja myynneistä sekä arvo-osuustilin pidosta peritään palkkiot, jotka vievät kovin helposti pienten sijoitusten tuotosta useamman prosenttiyksikön.

Yhteen osakkeeseen tai osakesarjaan kannattaisi sijoittaa vähintään 500 euroa, jotta kulujen osuus jäisi kohtuulliseksi.

9. Käytä ammattilaisten apua ja hyödynnä rahoitustuotteita.

Osakkeisiin sijoittava sijoitusrahasto on vaihtoehto ja täydennys suoralle osakesijoittamiselle, koska rahasto-osuuden omistaja pääsee osalliseksi jo valmiiksi hajautetusta osakesalkusta. Rahasto voi olla aktiivisesti hallinnoitu, jolloin rahastonhoitaja ottaa itse kantaa sijoituksiin. Tällöin palkkio on suurempi ja pyritään markkinatuoton ylittävään tuottoon. Käytännössä markkinoita parempaan tuottoon on vaikea päästä pitkällä aikavälillä. Vaihtoehtoisesti rahasto voi olla passiivinen, jolloin se seuraa markkinoiden keskimääräistä kehitystä.

Rahoitusmarkkinoiden tuotteita on hyvä vertailla, kysellä kuluista ja tuotteiden sisällöistä.

10. Sijoita ja seuraa markkinoita. Sijoittamisen maailma on mielenkiintoinen ja tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen.

Markkinoiden seuraaminen on hyödyllistä ja ennen pitkää myös mielenkiintoista. On hyvä oppia tuntemaan osakemarkkinoiden ja koko kansantalouden keskinäiset riippuvuudet.

Uusien sijoitusmahdollisuuksien ja myös myyntiajankohtien huomaamiseksi kannattaa seurata, mitä markkinoilla tapahtuu.

13 SIJOITUSSUUNNITELMAPOHJA

Lähtötilanne

Mitä omistat, mikä omaisuutesi arvo on?

Oma koti _____ Muu kiinteistöomaisuus _____

Metsä- tai maaomistus _____ Osakkeet, rahastot ym. _____

Muu arvo-omaisuus _____ Talletukset _____

Kuinka paljon olet velkaa?

Asuntolaina _____ Opintolaina _____

Kulutusuotot _____ Muut _____

Oma talous / budjetti

Kuukausittaiset tulot

Palkka, eläke _____ Opintotuki, lapsilisä _____

Pääomatulot _____ Muut tulot _____

Kuukausittaiset menot

Vuokra, vastike, asuntolaina _____ Sähkö, vesi, vakuutukset _____

Ravinto, lääkkeet _____ Kulkuvälineet, matkustus _____

Harrastukset _____ Muut _____

Kuinka paljon kuukausittain jää rahaa säästöön? _____

Kuinka voisit muuttaa kulutus tottumuksiasi, että säästöön jäisi enemmän? _____

Mikä on säästötavoitteesi? _____

Sijoittamisen tavoitteet

Mihin tarvitset säästämääsi rahaa, mitä sijoituksillasi tavoittelet? _____

Sijoittamisen aikahorisontti

Alle 1 vuosi 1-4 vuotta 5-10 vuotta

11-20 vuotta yli 20 vuotta

Riskiprofiili

Kuinka suuri merkitys säästöilläsi / sijoituksillasi on päivittäiseen talouteesi? _____

Milloin ja missä tilanteessa tarvitset sijoittamiasi säästöjä, minkälaisella varoitussajalla? _____

Oletko valmis menettämään sijoittamaasi pääomaa? _____

Sijoittaisitko lainarahaa? _____

Sijoitussalkun jakautuminen eri omaisuusluokkiin eli allokaatio

Kuinka paljon sijoitan korkoihin _____ % Kuinka paljon sijoitan osakkeisiin% _____

Entä muihin? _____ % Mihin? _____

Sijoitusinstrumentit

Teetkö suoria sijoituksia (osakkeet, joukkolainat)? _____ Käytätkö rahastoja (minkälaisia)?

Käytätkö johdannaisia? Mitä sijoitustuotteita et käytä?

Osakesijoituksille asetettavat kriteerit

Sijoitetaanko pörssilistan yhtiöihin, myös First North – markkinapaikan yhtiöihin, myös listaamattomiin?

Esimerkkikriteerejä (merkitse raja-arvo tms.):

Markkina-arvo _____ P/E -luku _____ Osinkotuotto _____ ROE _____

Omavaraisuusaste _____ Brändi _____ Omistusrakenne _____

Joukkolainoille asetettavat kriteerit

Sijoitetaanko vain investment grade joukkolainoihin vai myös high yield joukkolainoihin?

Luottoluokitus _____ Korkotaso _____ Laina-aika _____

Hajautus

Maantieteellinen hajautus _____

Ajallinen hajautus _____

Toimialahajautus _____

Sijoituksista irtautuminen

Kuinka tarkastelet sijoitussalkun kehitystä? _____

Kuinka myyntipäätökset tehdään? _____

14 SANASTO

Ammattisijoittaja Ks. institutionaalinen sijoittaja.

Analyytikko Sijoitus- ja yritystutkija.

Arvo-osake Vakiintuneella toimialalla toimivan yhtiön osake. Arvo-osakkeiden kurssit eivät nouse yhtä lailla kuin kasvuosakkeiden, mutta toisaalta ne pitävät paremmin pintansa laskuissa. Ne ovat usein hyviä osingonmaksajia. P/E-luku on alempi kuin markkinoilla keskimäärin ja markkina-arvo on lähellä tasearvoa eli P/B-luku on lähellä yhtä.

Arvo-osuus Arvo-osuusjärjestelmään liitetty arvopaperi. Arvo-osuudet korvasivat painetut arvopaperit, kuten osakekirjat ja joukkovelkakirjat.

Arvo-osuustili Sijoittajan henkilökohtainen tili, jolle kirjataan hänen omistuksensa yhtiöittäin ja arvo-osuuslajeittain.

Arvopaperi Arvopaperikaupan kohteena oleva asiakirja tai arvo-osuus, kuten osake tai joukkovelkakirja.

Arvopaperikauppa Arvopapereiden osto ja myynti.

Arvopaperikeskus Osake- ja joukkovelkakirjakauppojen selvitystä sekä arvo-osuusjärjestelmää hoitava yhtiö.

Arvopaperisalkku Henkilön tai yhteisön omistamat arvopaperit. Portfolio.

Arvopaperinvälittäjä Pankki tai pankkiiriliike, joka välittää arvopaperikauppoja ja tarjoaa omaisuudenhoitoja muita sijoituspalveluja. Sijoituspalveluyritys.

EBIT (Earnings before interest and taxes) Ks. liikevoitto.

Efektiivinen tuotto Arvopaperin tuotto suhteessa sen markkina-arvoon.

Emissio Ks. liikkeeseenlasku.

Ensimarkkinat Arvopapereiden liikkeeseenlasku, jolloin liikkeeseenlaskija hankkii rahoitusta, esimerkiksi osakeanti tai joukkovelkakirjalainan myynti. Vrt. jälkimarkkinat.

EPS (Earnings per share) eli osakekohtainen tulos Tunnusluku, joka saadaan jakamalla tilikauden tulos osakkeiden keskimääräisellä lukumäärällä tilikauden aikana.

Euribor-korko Euroalueen päivittäin julkaistavat viitekorot.

Hankintameno-olettama Omaisuuden myynnin eli luovutusvoiton verotuksessa todellisen hankintahinnan ja kulujen kanssa vaihtoehtoinen vähennys.

Ilmaisanti Ks. Maksuton osakeanti

Institutionaalinen sijoittaja Suuria sijoituksia tekevä yhteisö, esimerkiksi eläke- ja vakuutusyhtiö, pankki ja sijoitusrahasto.

Johdannaismarkkinat Markkinat, joilla kaupankäynnin kohteena olevan sopimuksen arvo perustuu toisen kohteen, esimerkiksi osakkeen, indeksin tai joukkovelkakirjan arvoon. Optiot ja termiinit ovat johdannaissopimuksia.

Joukkovelkakirjalaina Yhteisön yleisöltä ottama, yleensä jälkimarkkinakelpoinen laina, joka jakautuu useisiin joukkovelkakirjoihin. Joukkolaina.

Julkinen noteeraus Arvopaperien hintatason määräytyminen julkisilla markkinoilla, kuten pörssissä.

Jälkimarkkinat Arvopaperien markkinat liikkeeseenlaskun jälkeen. Esimerkiksi pörssi kauppa.

Kasvuosake Nopeasti kasvavan yhtiön osake, jossa arvonnousun odotukset kohdistuvat pitkälle tulevaisuuteen. Osakkeen P/E-luku on korkea ja markkina-arvo on moninkertainen verrattuna yhtiön tasearvoon.

Kokonaistuotto Arvopaperin koron tai osingon ja arvonnousun yhteistuotto.

Kurssi Arvopaperin julkisesti noteerattu hinta.

Kurssiriski Arvopapereiden hinnanmuutosten aiheuttama riski.

Käypä hinta Arvopaperin markkinahinta.

Liikevoitto Liiketoiminnan kannattavuutta kuvaava tunnusluku. Siinä tuloista on vähennetty juoksevat kulut ja poistot, mutta ei rahoituskuluja, satunnaisia eräiä eikä veroja.

Liikkeeseenlaskija Osakkeita tai joukkovelkakirjoja liikkeeseen laskeva osakeyhtiö, kunta tai valtio.

Liikkeeseenlasku Osakeanti tai joukkolainan myynti yleisölle, emissio.

Likvidi Nopeasti rahaksi muutettava.

Likviditeetti Mahdollisuus tehdä suuria kauppia ilman, että kauppa vaikuttaa kaupan kohteena olevan arvopaperin tai muun omaisuuden hintaan. Osakkeen likviditeetti on hyvä, kun sillä tehdään paljon kauppia.

Liputus Omistusoikeuden julkistaminen, kun ostaja on ylittänyt tai alittanut määräosuuden yhtiön päätävävallasta. Liputusrajat ovat 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 30 %, 50 %, 66 % ja 90 %.

Listalleottoesite Pörssi-yhtiön arvopaperien liikkeeseenlaskun yhteydessä tekemä esite taloudellisesta tilastaan. Esite on tehtävä valtiovarainministeriön ohjeiden mukaisesti ja hyväksyttävä Finanssivalvonnalla.

Luovutusvoitto Myyntihinnan ja hankintahinnan erotus. Myyntivoitto.

Maksullinen osakeanti Osakeanti, jossa osakkeista maksetaan merkintähinta.

Maksuton osakeanti Osakeanti, jossa osakkeet annetaan ilmaiseksi.

Markkina-arvo Arvopapereiden määrä kerrottuna yhden arvopaperin hinnalla. Yhtiön markkina-arvo saadaan kertomalla osakkeiden lukumäärä päivän kursilla.

Markkinahinta Arvopaperin ja valuutan käypä, markkinoilla muodostunut kurssi. Käypä hinta.

Markkinakorko Markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan syntyvä korko. Vastakohta hallinnollisesti määräytyvä korko, kuten peruskorko.

Markkinariski Yleisen kurssikehityksen vaikutus yksittäiseen arvopaperiin.

Meklari Arvopaperinvälittäjän lukuun kauppia tekevä henkilö.

Merkintä Osakkeiden ja joukkovelkakirjojen ostaminen liikkeeseenlaskun yhteydessä.

Merkintähinta Arvopaperista liikkeeseen laskettaessa perittävä hinta.

Merkintäoikeus Osakkeeseen liittyvä oikeus hankkia yhtiön uusia osakkeita.

NASDAQ OMX Yhtiö, joka omistaa Helsingin Pörssin. Se omistaa myös NASDAQ-pörssin sekä Islannin, Kööpenhaminan, Tukholman ja Baltian maiden pörssit.

Nimellisarvo Yhtiöjärjestyksessä osakkeille voidaan määrätä nimellisarvo, joka on kaikille osakkeille sama. Osakkeella ei tarvitse olla nimellisarvoa. Ks. Osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo.

Noteeraus Arvopaperin hinnan määräytyminen julkisessa kaupassa.

OMX Helsinki -indeksit, lyhyemmin OMXH-indeksit ovat Helsingin Pörssin indeksejä.

OMXH25 eli OMX Helsinki 25 Osakeindeksi, joka käsittää Helsingin Pörssin päälistan 25 vaihdetuinta osakesarjaa. Indeksiin kuuluvat osakesarjat valitaan kahdesti vuodessa yhtiön likviditeetin perusteella ja yhden yhtiön paino on korkeintaan 10 %.

OMXH Cap Helsingin Pörssin Painorajoitettu indeksi, jossa yhden osakkeen paino on korkeintaan 10 %.

Optio Sopimus, johon liittyy oikeus, mutta ei velvollisuutta ostaa tai myydä option kohde-etuus tiettyä aikana ennalta sovittuun hintaan. Kohde-etuus voi olla esimerkiksi osake tai indeksi.

Optiolaina Joukkovelkakirjalaina, johon liittyy liikkeeseenlaskijan osakkeiden merkintään oikeuttavia optiotodistuksia.

Optiotodistus Osakkeen hankintaan määrätyin ehdoin ja määrättyinä aikana oikeuttava merkintäoikeus.

Osake Osaomistus yhtiössä. Osake tuottaa oikeuden mm. yhtiön voitonjakoon, etuoikeuden uusmerkintään ja osallistumisoikeuden yhtiökokoukseen.

Osakeanti Osakeyhtiön uusien tai yhtiön haltuun tulleiden osakkeiden antaminen osakkeenomistajille tai suuntaaminen jollekin muulle taholle. Osakeanti voi olla maksullinen tai maksuton. Ks. suunnattu anti.

Osakerahasto Osakkeisiin sijoittava sijoitusrahasto.

Osakesarja Osakeyhtiön erilaiset osakkeet, kuten kantaja etuoikeutetut osakkeet. Osakesarjojen oikeus äänioikeuteen ja osinkoon erottaa ne toisistaan.

Osinko Yhtiön osakkailleen jakama voitto-osuus.

Pankkiiriliike Sijoituspalveluyritys, joka välittää arvopaperikauppoja, tarjoaa omaisuudenhoitoja muita sijoituspalveluita, mutta ei voi ottaa talletuksia yleisöltä.

P/E-luku (Price/Earnings) eli voittokerroin Tunnusluku, joka ilmaisee osakkeen hinnan ja osakekohtaisen voiton suhteen. Se kertoo, monenko vuoden voitoilla pystyisi maksaman osakkeen hinnan.

P/B-luku (Price/Book) hinta/tasearvo Tunnusluku, joka saadaan jakamalla osakkeen kurssi kirjanpidollisella osakepääoma osaketta kohden.

Pääomatulot Sijoitetusta pääomasta saadut tulot, esim. korot, osingot, vuokrat ja tuotto-osuudet.

Pörssiyhtiö Yhtiö, jonka osakkeilla käydään kauppaa pörssissä.

Rahastoanti Ks. Maksuton osakeanti.

Rahasto-osuus Sijoitusrahaston osuus. Rahaston pääoma jakautuu keskenään yhtä suuriksi osuuksiksi.

Rahastoyhtiö Sijoitusrahastoa hoitava yhtiö.

Riski Epäonnistumisen vaara, epävarmuus tuotosta.

Sijoituspalveluyritys Pankki tai pankkiiriliike, joka välittää arvopaperikauppoja ja tarjoaa omaisuudenhoitoja muita sijoituspalveluja.

Sijoitusrahasto Osakkeista ja muista arvopapereista koostuva rahasto, jonka omistavat siihen sijoittaneet osuuksiensa suhteessa.

Sijoitustutkija Sijoituskohteita ja -markkinoita tutkiva sekä sijoitussuosituksia antava analyytikko.

Sijoitusyhtiö Yhtiö, jonka päätoimialana on arvopaperien omistus.

Split Arvopaperin pilkkominen pienempiin osiin.

Suunnattu osakeanti Osakeanti, jossa poiketaan osakkeenomistajien etuoikeudesta merkitä yhtiön liikkeeseenlaskemia uusia osakkeita.

Tarkkailulista Pörssilistan osa, johon on siirretty esimerkiksi yrityssaneeraus- tai selvitystilassa olevien yhtiöiden osakkeita. Listalla olevilla osakkeilla käydään aivan normaalisti kauppaa.

Tuotto-osuus Sijoitusrahaston vuotuisista voitoistaan omistajilleen jakama osuus.

Täsmäytyspäivä Arvo-osuusjärjestelmässä päivä, jonka mukaisen omistajaluettelon perusteella määräytyvät oikeudet osinkoon, osakeantiin ja yhtiökokoukseen osallistumiseen.

Uusmerkintä Ks. Maksullinen osakeanti.

Vaihtovelkakirja Osakeyhtiön liikkeeseen laskema velkakirja, joka voidaan lainaehtojen mukaan vaihtaa yhtiön osakkeisiin.

Varainsiirtovero Kiinteistön ja arvopaperin vastikkeellisen luovutuksen yhteydessä valtiolle maksettava vero, entinen leimavero.

Warrantti Arvopaperi, joka antaa oikeuden mutta ei velvollisuutta ostaa tai myydä kohde-etuus (osake/indeksi) listalleottoesitteen ehdoissa määriteltyyn hintaan ja aikaan tulevaisuudessa tai saamaan rahasuorituksen. Warrantti on option kaltainen, mutta pidempiaikainen. Warrantin voimassaoloaikana sillä voi käydä kauppaa pörssissä kuten osakkeilla.

Voitto-osuus Ks. Tuotto-osuus

Volatiliteetti Arvopapereille ja markkinoille ominainen kurssien jyrkkä nousu ja lasku lyhyenä aikana.

Yhteisösijoittaja Arvopaperimarkkinoilla suurilla erillä kauppaa käyvä yhteisö tai säätiö, myös sijoitusrahasto. Institutionaalinen sijoittaja.

Yksityistäminen Kunnan tai valtion omistaman yrityksen muuttaminen osittain tai kokonaan yksityisten omistamaksi.

Yleisindeksi Arvopaperimarkkinoiden kokonaistilannetta kuvaava suhdeluku.

Yleisölaina Ks. joukkovelkakirjalaina.

Yritysriski Yhtiön taloudellisen menestyksen vaikutus osakkeen arvoon.

Opas on pyritty laatimaan kirjoittamishetkellä voimassa olleiden lakien ja säännösten mukaisesti. Toimitustyössä on noudatettu huolellisuutta. Suomen Pörssisäätiö ei kuitenkaan vastaa oppaan perusteella tehdyistä sijoituspäätöksistä.

Osakeopas

**PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN**

Fabianinkatu 14, 00100 Helsinki, www.porssisaatio.fi

Voit tilata tätä kirjaa Pörssisäätiön verkkokaupasta www.porssisaatio.fi